

FOB 05.547

Offentligt ansattes ytringsfrihed. Ret og pligt til at reagere over for ulovlige ordrer

En overlæge medvirkede i et dokumentarprogram om apopleksibehandling og udtalte i programmet at apopleksipatienter burde behandles på specialafdelinger, og at det medførte en øget dødelighed hvis de blev indlagt og behandlet på andre afdelinger. Overlægens medvirken og optagelsen af en konkret patienthistorie, som også indgik i programmet, var først blevet godkendt af sygehusdirektionen.

Inden programmet blev bragt, forsøgte sygehusdirektionen at få overlægen til at lægge navn til en pressemeddelelse hvori han skulle udtale at den patient som medvirkede i programmet, var blevet behandlet fagligt forsvarligt. Overlægen nægtede dette og medvirkede i den forbindelse i en nyhedsudsendelse hvor han bl.a. udtalte at hans ytringsfrihed var blevet krænket ved forsøget på at få ham til at godkende pressemeddelelsen.

Overlægens arbejdsgiver, amtet, tildelte ham en irettesættelse på grund af hans "samlede håndtering af mediebetjeningen" i sagen. Det var amtets opfattelse at han ikke havde vist tilfredsstillende loyalitet over for sygehusets bestræbelser på at give patienter med apopleksi en kvalificeret behandling, og at han havde overtrådt amtets informationspolitik ved at have medvirket i nyhedsudsendelsen uden at give besked herom.

Overlægen klagede til ombudsmanden over amtets håndtering af sagen. Ombudsmanden udtalte i en foreløbig redegørelse at overlægens medvirken i nyhedsudsendelsen skete som privatperson. Han var dermed beskyttet af reglerne om offentligt ansattes ytringsfrihed, og han havde således ikke pligt til hverken før eller efter interviewet at orientere sin arbejdsgiver. Overlægens medvirken i dokumentarprogrammet skete derimod som led i tjenesten, hvorfor han ikke var beskyttet af ytringsfrihedsreglerne. Det var imidlertid ombudsmandens vurdering at de udtalelser som overlægen fremsatte i programmet, selv om de kunne opfattes som kritiske over for sundhedssystemet som sådan, ikke kunne anses for at være i strid med de rammer som amtet havde fastsat for hans medvirken i programmet. På den baggrund mente ombudsmanden ikke at der var grundlag for at tildele overlægen irettesættelsen.

På baggrund af ombudsmandens foreløbige redegørelse trak amtet irettesættelsen tilbage.

(J.nr. 2002-3762-812).

Det fremgik af sagens akter at TV2 den 5. juni 2001 anmodede Amtssygehuset X om tilladelse til at optage på sygehuset. Optagelserne skulle indgå i et dokumentarprogram om det danske sygehusvæsen hvor der bl.a. skulle ses nærmere på apopleksibehandlingen på sygehusene. TV2 oplyste at tv-

FOB 05.547

Ansættelses- og arbejdsret
1.9Forvaltningsret 1133.1 -
12.1 - 2.2

Statsforfatningsret 3.2

stationen allerede havde talt med O som administrerende overlæge, og at han gerne ville medvirke i programmet. Endvidere blev det oplyst at tv-stationen ønskede at følge en apopleksipatient fra det øjeblik hvor vedkommende blev indlagt. Tv-stationen anmodede derfor om tilladelse til at lave optagelser på skadestuen. Tv-stationen meddelte at den ikke ville filme personer uden deres tilladelse.

Sygehusdirektionen på Amtssygehuset X v/chefsygeplejerske A (senere vice-direktør A) meddelte i brev af 7. juni 2001 TV2 tilladelse til "optagelse på sygehuset i de næste måneder". Af brevet til TV2 fremgik desuden følgende:

"Overlæge (O) vil være den ansvarlige person på (X) Amtssygehus, og vi forventer derfor klart, at de nærmere detaljer, herunder indhentelse af patienters samtykke i forbindelse med deres medvirken, konkret aftales med og varetages af overlæge (O). Der må således ikke filmes nogen steder/patienter på sygehuset *uden* konkret godkendelse fra overlæge (O).

Sygehusledelsen glæder sig til at følge projektet, og vil være behjælpelig, hvis det ønskes, ligesom vi utvetydigt forventer en etisk korrekt behandling af såvel patienter, pårørende, personale og sygehuset som institution."

Det fremgik af brevet at kopi samtidig var sendt til amtssygehusdirektør B og til afdelingsledelsen på neurologisk afdeling N (O's afdeling).

O orienterede ved e-post af 22. juni 2001 sygehusdirektionen på amtssygehuset v/chefsygeplejerske A om den nærmere fremgangsmåde ved TV2's optagelser. O skrev bl.a. følgende:

"Jeg har nu haft møde med (...) på skadestuen og (...) på afd. F vedrørende TV-optagelse dagene 16.-18. juli 2001. De er begge indforståede. (...) og (...) er ligeledes orienterede og har på baggrund af sygehusledelsens accept givet tilladelse til at TV-optagelserne finder sted.

Det vil komme til at foregå således, at en fotograf vil være tilstede på skadestuen de pågældende dage efter kl. 16. Man vil så filme patienter der kommer akut enten på skadestue eller på (...). Man har lovet at der ikke filmes tæt på patienten - man er kun interesseret i at vise patientens ankomst med ambulancen, og den videre transport til sygestuen. Patienten vil efterfølgende blive spurgt om han/hun vil give sin tilladelse til at det filmede bliver brugt. Hvis ikke, bliver filmen destrueret."

Samme dag meddelte chefpsygeplejerske A overlæge O i en e-post at det lød betryggende.

Ved brev af 29. oktober 2001 orienterede O sygehusdirektionen på Amtssygehuset X nærmere om en udsendelse som TV2 ville sende den 12. november 2001. O nævnte bl.a. at han medvirkede i en del af udsendelsen som handlede om "en generel problemstilling vedrørende behandling af patienter på apopleksiafsnit og de konsekvenser det må medføre, hvis patienterne ikke behandles på apopleksiafsnit". Samtidig orienterede O om en konkret patienthistorie som indgik i udsendelsen, hvor patienten som følge af overbelægning ikke var modtaget på neurologisk afdeling.

Ligeledes den 29. oktober 2001 sendte sygehusdirektionen på Amtssygehuset X et udkast til en pressemeddelelse til O med henblik på hans godkendelse af de afsnit hvor han blev citeret for følgende:

"Lad mig med det samme slå fast, at det er min vurdering, at den pågældende patient er blevet behandlet fagligt forsvarligt. Der var desværre ikke plads på vores apopleksiafsnit, da patienten blev indlagt. Neurologisk afdeling tilså hende kort tid efter indlæggelsen og var i dialog med de medicinske læger om forløbet, som det er kutyme i disse tilfælde.

Der er her tale om to afdelinger, der går sammen om at give en patient optimal behandling. Fra neurologisk afdeling førte vi løbende tilsyn med patienten, som straks kom i behandling og efterfølgende genoptræning. Små 10 dage efter indlæggelsen overførtes patienten til et kommunalt genoptrænings-tilbud' fortæller adm. overlæge (O), Neurologisk afdeling, Amtssygehuset (X)."

Som svar på sygehusdirektionens anmodning meddelte O den 31. oktober 2001 sygehusdirektionen at han ikke kunne medvirke i pressemeddelelsen. Han begrundede det således:

"...

Jeg kan jo ikke det ene øjeblik sige, at det er af livsnødvendig betydning for patienter med apopleksi at blive indlagt på et apopleksiafsnit og så det andet øjeblik sige, at det alligevel ikke betyder noget. Det hænger jo slet ikke sammen. Og så ville jeg såvel som Amtssygehusets apopleksiafsnit miste troværdigheden."

Den 11. november 2001 blev O interviewet til TV2-nyhederne vedrørende omstændighederne i forbindelse med udfærdigelsen af pressemeddelelsen. I indslaget sagde han følgende:

"Hele den tone og den atmosfære som denne her samtale foregik i - der blev jeg da meget bekymret for mit ansættelsesforhold.

...

Det jeg citeres for, det er at behandlingen af apopleksiramte er lige så god på medicinske afdelinger som på apopleksiafsnit. Og det er jo lige det modsatte af hvad jeg har sagt.

...

Det synes jeg altså er et meningsstyranni. Jeg synes det er en krænkelse af min ytringsfrihed."

På baggrund af indslaget i TV2 om bl.a. nævnte pressemeddelelse redegjorde Københavns Amts amtssygehusdirektør B i et notat af 12. november 2001 for sagen. Notatet blev sendt til sygehusdirektionerne for KAS Herlev, KAS Glostrup, KAS Gentofte og Amager Hospital. Af notatet fremgik følgende:

"Redegørelse i anledning af indslag i TV2-nyhederne den 11. november 2001 kl. 19 ('Overlæge i klemme').

Udsendelsen handler om, at Sygehusdirektoratet har forsøgt at tvinge adm. overlæge (O), Amtssygehuset (X), til at komme med nogle udtalelser til pressen, som han aldrig har fremlagt. I udsendelsen benægter undertegnede dette.

Baggrunden for udsendelsen er følgende:

I slutningen af oktober blev Sygehusdirektoratet opmærksom på, at TV2 planlagde en serie med 2-3 udsendelser (TV2.DOK) om det danske sygehusvæsen - henholdsvis den 29. oktober og den 12. november.

Sygehusdirektoratet identificerede en særlig '(...)-vinkel' i udsendelsen den 12. november, idet (O) i førortalen af programmet udtalte, at der dør mellem 200 og 300 patienter om året på landsplan, fordi de får en utilstrækkelig behandling i forbindelse med hjerneblødning. På grund af sparehensyn anbringes de simpelthen på en forkert afdeling, hvor de ikke får en tilstrækkelig behandling. (O) er samtidig formand for Hjernesagen i Danmark.

(O) orienterede den 28. oktober sygehusdirektionen om, at der i den pågældende udsendelse desuden indgik et indslag med en pårørende til en patient,

som på grund af kapacitetsproblemer på daværende tidspunkt i stedet blev indlagt på den almindelige medicinske afdeling.

Sygehusdirektoratet anmodede sygehusdirektionen om at undersøge det konkrete patientforløb med henblik på at klarlægge, om der under de givne omstændigheder var tale om et fagligt forsvarligt patientforløb, eller om der var fagligt kritisable aspekter ved forløbet.

Tilbage meldingen fra sygehusdirektionen var, at der tilsyneladende ikke var noget fagligt uforsvarligt ved det konkrete patientforløb.

Som led i amtets medieberedskab udfærdigede Sygehusdirektoratet derfor et udkast til pressemeddelelse, som - afhængig af hvad der konkret måtte fremgå af den pågældende udsendelse - evt. påregnedes udsendt efter udsendelsen.

I udkastet til pressemeddelelse citeres (O) som ansvarlig overlæge for at sige, at den pågældende patient er behandlet fagligt forsvarligt.

Udkastet vedlægges til orientering.

Udkastet til pressemeddelelse blev forelagt (O) den 29. oktober til godkendelse.

(O) meddelte sygehusdirektionen telefonisk den 30. oktober, at han ikke ville godkende citatet. Dette blev gentaget i et brev til sygehusdirektionen dagen efter (brevet *vedlægges*).

Sygehusdirektionen indkaldte (O) til et møde den 2. november med henblik på en drøftelse af baggrunden for, at han ikke ønskede at medvirke i pressemeddelelsen. Desuden drøftedes det konkrete patientforløb. (O) fastholdt på mødet, at han ikke ønskede at deltage i pressemeddelelsen. Sygehusdirektionen afsluttede mødet med at konstatere, at såfremt han ikke ønskede at medvirke i pressemeddelelsen, ville direktionen naturligvis ikke tvinge ham til dette, og at dette punkt dermed var afsluttet.

Den 8. november kontaktedes undertegnede af en TV2-journalist, der fortalte, at han dagen i forvejen havde interviewet (O), der fortalte, at han i den konkrete situation havde følt sin ytringsfrihed knægtet.

Der aftaltes et interview med undertegnede den 9. november.

I interviewet redegjorde jeg for forløbet (her gengivet i sammentrængt form):

Da vi kommer under vejrs med, at der i udsendelsen vil blive fokuseret på et konkret patientforløb, foretager vi en faglig undersøgelse med henblik på at få klarlagt, om forløbet giver anledning til faglig selvransagelse. Den foreløbige undersøgelse tyder ikke på, at det konkrete forløb er fagligt uforsvarligt, og som led i vores medieberedskab udarbejder vi et udkast til pressemeddelelse, hvori den fagligt ansvarlige overlæge citeres for dette. Da han så ikke ønsker at indgå i pressemeddelelsen, gør vi ikke mere ved det - dvs. ikke noget med tvang eller knægtelse af ytringsfrihed. Jeg fortæller samtidig, at vi agter at forelægge det konkrete forløb for Sundhedsstyrelsen for at få klarhed over, om forløbet er fagligt forsvarligt. Endvidere giver jeg udtryk for, at man efter min opfattelse sagtens både kan have det principielle synspunkt, at alle apopleksiramte bør indlægges på apopleksiafsnit samtidig med, at patienter, der på grund af kapacitetsproblemer må indlægges på almindelige medicinske afsnit, alligevel kan få en fagligt forsvarlig behandling dér. Dette sidste synspunkt, fordi de pågældende patienter bliver tilset af neuromedicinske læger.

..."

Den 12. november 2001 blev dokumentarudsendelsen bragt i TV2. O medvirkede i udsendelsen. Han blev præsenteret som administrerende overlæge, dr. med., hjerneforsker, men uden angivelse af ansættelsessted. Han udtalte følgende:

“Apopleksi det er en samlebetegnelse for to forskellige sygdomme, dels hjerneblodpropper og dels hjerneblødninger. Apopleksi det er også det man i daglig almindelig dansk tale kalder for et slagtilfælde.

...

Hvis der kommer en patient ind med en apopleksi og der er fuldt optaget på apopleksiafsnittet, ja så bliver patienten henvist til en anden afdeling hvor der nu er en ledig seng. I sådant et tilfælde der er det sådan at det forøger patientens risiko for at dø af apopleksien væsentligt.

...

Det drejer sig om en forøgelse af dødeligheden på omkring 25 %. Her i Danmark vil det dreje sig om en 2-300 unødige dødsfald ekstra om året.

...

(Spørgsmål: Det vil sige hvis man ender på en forkert afdeling så er der altså en risiko for at man dør?)

Ja, det er der, helt sikkert.

...

De dør først og fremmest af infektioner. Altså en lungebetændelse. De dør også af blodpropper i lungerne. Det er jo sådan at når man ligger helt stille i en seng og ikke kan bevæge sig på grund af en lammelse, så dannes der ofte blodpropper i benene, og de kan rive sig løs og løbe op i lungerne og sætte sig fast som lungeblodpropper, og det dør patienterne af. Det er utilfredsstillende for lægen at skulle henvise en patient til en behandling som han notorisk ved er dårligere end den bedste.

...

Det er den tredje hyppigste dødsårsag i dette land og derfor er det klart at apopleksipatienterne, den dødelighed der er forbundet med apopleksisygdomme, har selvfølgelig også indflydelse på middellevetiden.

...

Ja, hvis der blev ført flere penge til apopleksiområdet, jamen så var det vel muligt for os at kunne behandle alle patienter med apopleksi på de såkaldte apopleksiafsnit.”

I anledning af dokumentarudsendelsen i TV2 den 12. november 2001 anmodede Københavns Amts Sygehusdirektorat direktionen på Amtssygehuset X om en redegørelse. I en redegørelse af 16. januar 2002 skrev amtssygehuset herefter bl.a. følgende til sygehusdirektoratet:

“2. Udkast til pressemeddelelse

...

Indholdet i kommunikationen mellem (O) og sygehusdirektionen beskrives efterfølgende med vægt på to elementer:

1. Indholdet i den elektroniske kommunikation i forbindelse med udarbejdelse af udkast til pressemeddelelse med tilhørende tidsangivelser.
2. Møder mellem medlemmer af sygehusdirektionen og (O).

Ad 1. Indholdet i den elektroniske kommunikation.

Mandag den 29. oktober 2001. Sygehusdirektionen e-mailer til afdelingsledelsen afdeling N, hvor afdelingsledelsen anmodes om en kort beskrivelse af det konkrete patientforløb. Dette er efterfølgende modtaget og videresendt i anonymiseret form til sygehusdirektoratet (bilag 6).

Mandag den 29. oktober 2001. 16:36. Udkast til pressemeddelelse fra amtets informationsmedarbejder samt sygehusdirektionens forslag til ændringer, fremsendes som hastemeddelelse til (O) til godkendelse af de afsnit, hvor (O) citeres for afdeling N's deltagelse i det konkrete patientforløb på (X) (bilag 7).

Sygehusdirektionen har hermed godkendt det *foreløbige udkast til beredskabspressemeddelelse.*

Tirsdag den 30. og onsdag den 31. oktober 2001. Telefonisk og efterfølgende skriftligt - på anmodning herom - meddeler (O), at han hverken principielt eller konkret vil godkende at blive citeret i det foreløbige udkast til pressemeddelelse (bilag 8).

Ad 2. Indholdet af møder mellem medlemmer af sygehusdirektionen og (O)

Sygehusdirektionen ønsker at drøfte dette med (O), idet vi umiddelbart står uforstående overfor, at han ikke vil udtale sig om det konkrete patientforløb, som hans afdeling har været involveret i. Særligt må det undre i lyset af, at han af sygehusdirektionen havde fået ansvaret for TV-optagelserne.

Fredag den 2. november 2001 eftermiddag. Sygehusdirektionens repræsentanter afholder møde med (O) for at drøfte nærmere, hvorfor (O) ikke vil udtale sig om det konkrete patientforløb. Sygehusdirektionen opridsede baggrunden for arbejdet med beredskabspressemeddelelsen.

(O) bekræfter på mødet, at han ikke vil medvirke i en pressemeddelelse og tilkendegiver, at han føler sig presset hertil. (O) havde den opfattelse, at det praktiske omkring TV-holdets håndtering af patientkontakten er aftalt med et medlem af sygehusdirektionen.

(O) gentog at patienter med apopleksi indlagt på den medicinske afdeling havde en overdødelighed i forhold til, hvis patienterne blev indlagt på apopleksiafsnittet. (O) tilkendegav at han havde drøftet udkast til pressemeddelelse ved et teammøde i afdelingen og med eksterne personer, herunder TV-journalisten.

Der var enighed om, at 90 % af patienterne faktisk kom på apopleksiafsnittet trods periodevis nedsat sengekapacitet forårsaget af manglende personale til de normerede senge.

(O) tilkendegav, at han opfattede at ledelsen ville knægte hans ytringsfrihed. Dette afviste sygehusdirektionen og tilkendegav, at såfremt (O) ikke ville medvirke til at beskrive det konkrete patientforløb i en pressemeddelelse, var den sag slut.

Sygehusdirektionen tilkendegav på mødet, at det var sygehusets overordnede målsætning at så mange specialepatienter som muligt skulle behandles i eget speciale.

De konkrete fysiske forhold på (X) betinger, at sygehusdirektionen ikke umiddelbart kan flytte f.eks. et helt medicinsk afsnit til afdeling N, idet andre patientkategorier i givet fald ville skulle behandles udenfor specialet.

Tirsdag den 20. november 2001. Som det også er fremgået af DagensMedicin afholdt sygehusdirektionen et møde med (O). Sygehusdirektionen beklagede

overfor (O), hvis sygehusdirektionens handlemåde i hele sagen havde gjort, at han har følt sig presset til at medvirke i en beredskabspressemeddelelse.

Sygehusdirektionen gentog, at vi på intet tidspunkt havde anmodet om eller drøftet nogen form for underskrivelsesprocedure. Vi havde anmodet om en godkendelse af et foreløbigt udkast til en beredskabspressemeddelelse. Den godkendelse havde vi ikke fået og dermed var al tale om (O)'s eventuelle medvirken i en pressemeddelelse afsluttet for vores vedkommende.

(O) havde givet sin begrundelse overfor sygehusdirektionen, som havde taget denne til efterretning og anså derfor, at hans medvirken i en pressemeddelelse ikke ville komme på tale i den aktuelle sag.

Udsagn: (O)'s opfattelse af at være blevet presset til at godkende pressemeddelelsen.

Sygehusdirektionens opfattelse:

(O) er i sin egenskab af leder for det pågældende område og med særligt ansvar for de pågældende TV-optagelser blevet kontaktet elektronisk af sygehusdirektionen med en anmodning om at forholde sig til en pressemeddelelse.

Det er en ganske almindelig procedure i forbindelse med presseomtale af sygehuset. Sygehusdirektionen fandt anledning til at drøfte dette nærmere med (O), idet vi med undren måtte konstatere, at (O) ikke kunne og ikke ville forholde sig til det konkrete patientforløb.

Et patientforløb som neurologisk afdeling N havde det umiddelbare ansvar for i henhold til gældende visitationsretningslinier.

Et patientforløb som afdelingen havde været involveret i ved tilsyn og rådgivning.

Endelig på baggrund af en anmodning til såvel sygehusdirektionen som til afdeling N fra sygehusdirektoratet om medvirken til udarbejdelse af en såkaldt beredskabspressemeddelelse.

Udsagn: (O) følte sig fyringstruet.

Sygehusdirektionens opfattelse:

Sygehusdirektionen har i dagene op til den første TV-udsendelse arbejdet på at få beskrevet det konkrete patientforløb via den normale vej, som er gennem de ansvarlige afdelingsledelser. Dette med henblik på at sikre, at Københavns Amt og Amtssygehuset (X) ville være i stand til at kunne besvare spørgsmål om det konkrete patientforløb, såfremt det måtte blive aktuelt efter TV-udsendelsen.

Sygehusdirektionen har ikke truet (O) med afskedigelse. Da dette tema dukkede op i pressen tog sygehusdirektionen et møde med (O) for at rette op på eventuelle misforståelser i den anledning.

Udsagn: (O) kunne få en tjenstlig ordre om at tiltræde pressemeddelelsen.

Sygehusdirektionens opfattelse:

Det er sygehusdirektionens opfattelse, at et medlem af en afdelingsledelse tjenstligt ikke vil kunne undslå sig for at komme med en redegørelse for et konkret patientforløb, som vedkommendes afdeling har medvirket i.

Det har sygehusdirektionen også meddelt (O) ved mødet den 2. november 2001. Der er for sygehusdirektionen forskel på dette og en tjenstlig ordre på at medvirke i en pressemeddelelse, hvilket vi ikke på noget tidspunkt har afgivet.”

I en redegørelse af 22. januar 2002 kommenterede den neurologiske ledelse på Amtssygehuset X, herunder O, ovennævnte redegørelse af 16. januar 2002. Af redegørelsen fremgik bl.a. følgende:

“Produktionen af TV-indslagene

...

Hvis der skal rettes nogen kritik, må denne rettes mod sygehusdirektionen og vicedirektør (A), som hele tiden har været fuldt orienteret og godkendt procedureforløbet. Det skal dog tilføjes, at det umiddelbart findes vanskeligt at rette nogen kritik af den anvendte procedure, da der i hele forløbet foreligger forhåndsgodkendelser fra patient og pårørende (bilag 3, 4, 5). Endelig foreligger der ikke oplysninger om, at nogen - endsige patientens datter - har følt sig forulempet af at deltage i udsendelsen (bilag 5).

Beredskabspressemeddelelsen

Indholdet af beredskabspressemeddelelsen fremtræder samlet som et dementi af det, (O) siger i udsendelsen, hvorfor han naturligvis ikke kan godkende den. (O) har ydermere solidt fagligt belæg for sine ytringer i udsendelsen.

Beredskabspressemeddelelsen indeholder en i øvrigt negativt ladet vurdering af en TV-udsendelse, som ingen - ikke engang (O) - har set. Derfor kan (O) naturligvis ikke forhåndsgodkende beredskabspressemeddelelsen, endsige give den 'sit blå stempel'.

(O) har ret til at ytre sig, og skal ikke tvinges til at ytre sig mod sin overbevisning.

Endelig kan man ikke forlange af ham, at han skal udtale sig mod bedre vidende.

Dialog med direktionen

Ved samtale med vicedirektør (C) på dennes kontor mandag 29. oktober 2002 får (O) at vide, at han, grundet den forestående TV-udsendelse, nu fremstår i 'et dårligt lys' i direktoratet.

...

Under samtale med direktør (D) og vicedirektør (C) fredag 2. november 2001 på dennes kontor, presses (O) i 1½ time til at godkende pressemeddelelsen. Da han ikke vil, anmodes han om at udfærdige en beskrivelse af patientforløbet og godkende det. Hvis ikke, vil han få en 'tjenstlig ordre' herom. Denne trussel fremsættes flere gange af direktør (D). (O) opfatter det som en måde, hvorpå man alligevel kan få fremstillet en pressemeddelelse, hvori han godkender, at det på (X) Amtssygehus er uden betydning, om man kommer på apopleksiafsnit eller ej. (O) bebrejdes herefter den måde, hvorpå TV-optagelserne er foretaget. Da han siger, at de er foregået efter godkendelse fra vicedirektør (A), får han at vide af direktør (D), at det er (D) ligeglad med, idet (A) ikke kan give en sådan godkendelse. Direktør (D) siger herefter, at han i øvrigt ikke af det skriftlige materiale kan se nogen specificeret godkendelse af proceduren, så 'nu er bevisførelsen din', siger (D). Atmosfæren opfattes af (O) som meget ubehagelig, og han føler sig fyringstruet. Mødet sluttede uden konklusion.

En uge senere, modtager (O) en e-mail fra vicedirektør (A) om, at et rutinemæssigt møde mellem ham og sygehusdirektionen fredag 9. november 2001, må aflyses med begrundelsen: 'Med de øvrige diskussioner vi i øjeblikket har imellem dig og Sygehusdirektionen, mener vi ikke det er realistisk at mødes i morgen vedr. den strategiske drøftelse af lægebemandingen på afd. N.' (bilag 7).

Det konkrete patientforløb

Den detaljerede gennemgang af patientens indlæggelse er irrelevant i forhold til den aktuelle problematik - apopleksiafsnit.

Det er veldokumenteret, at patienter med apopleksi har væsentligt lavere risiko for at dø, hvis de indlægges og behandles på apopleksiafsnit. Desuden er invaliditeten lavere ved udskrivelsen, hvis man behandles på apopleksiafsnit. Endelig forkortes indlæggelsestiden, idet patienterne kommer sig hurtigere.

Ved behandling på apopleksiafsnit får man således et bedre behandlingsresultat. Apopleksiafsnit virker ved sin organisation - først og fremmest tværfagligheden med målrettet, aktivt mobiliserende pleje og terapi i centrum. Den lægefaglige ekspertise og erfaring er også af afgørende betydning.

Effekten af apopleksiafsnittet på (X) Amtssygehus i forhold til behandling på medicinsk afdeling foreligger dokumenteret, og er sygehusdirektionen bekendt (bilag 8). Den er helt i overensstemmelse med foreliggende nationale og internationale erfaringer, idet dødeligheden er væsentligt lavere, hvis man behandles på apopleksiafsnittet i (X) Amtssygehus.”

Til redegørelsen var vedlagt breve af 22. januar 2002 fra den journalist som var ansvarlig for tv-udsendelsen, og fra datteren til den patient hvoraf der blev vist optagelser i programmet. Af journalistens brev fremgik bl.a. følgende:

“Den 19. august om eftermiddagen ankommer en patient med en apopleksi. Patienten ankommer sammen med sin datter, som fotograf (...) kontaktede uden kamera. Han fortæller datteren om vores program og om vi må følge forløbet med kamera. På dette tidspunkt har vi - ifølge aftalen - ikke filmet nogen personer. Datteren giver tilladelse til at vi filmer forløbet. Efterfølgende aftaler vi med datteren, at vi ikke viser moderens identitet. Det efterlever vi, idet man ikke ser moderens ansigt. Vi nævner heller ikke moderens navn i programmet.”

Af datterens brev fremgik bl.a. følgende:

“Jeg var med under hele forløbet, og efter ankomsten på skadestuen blev vi kontaktet af en sygeplejerske, der spurgte om vi havde noget imod at medvirke i en TV-udsendelse om forløbet af en indlæggelse på sygehuset. Jeg talte med min mor om det (hun var i stand til at kommunikere), og vi var begge indstillede på ‘at det har man da pligt til i hele sygehusdiskussionen’.

Efterfølgende diskuterede jeg sagen med min søster og mor, og vi blev enige om at anmode om, at der ikke blev vist billeder af min mor på skærmen. Det skal præciseres, at vi ikke havde noget imod at medvirke som eksempel, og jeg indvilligede selv i at fremstå med navns nævnelse.

Min familie var fuldt tilfredse med at give et bidrag i diskussionen og har intet imod måden vort eksempel blev fremstillet på.”

Den 16. april 2002 meddelte Københavns Amts Sygehusdirektorat O at hans adfærd i sagen ikke havde været tilfredsstillende. Sygehusdirektoratet skrev følgende:

“ ...

Jeg har nu haft lejlighed til at gennemgå redegørelsen af den 16. januar 2002, ligesom jeg har haft lejlighed til at gennemgå den neurologiske afdelingsledelses kommentar af den 22. januar 2002 til sygehusdirektionens redegørelse.

På baggrund af denne gennemgang kan jeg indledningsvis notere, at du og sygehusdirektionen har forskellige opfattelser af forløbet omkring den såkaldte ‘beredskabsmeddelelse’. Du har under dialogen med sygehusdirektionen

følt dig fyringstruet. Sygehusdirektionen benægter at have fremsat fyringstrusler og har efterfølgende overfor dig beklaget, at du har følt dig fyringstruet.

I sygehusdirektionens redegørelse gennemgås det konkrete patientforløb, der blev omtalt i den pågældende udsendelse: Patienten (apopleksi) blev på grund af pladsmangel på apopleksiafsnittet indlagt på medicinsk afdeling. Patienten blev tilset af neurologisk bagvagt, der lagde en behandlingsplan, som medicinsk afdeling nøje fulgte. Apopleksipatienter, der indlægges på medicinsk afdeling, tilbydes ifølge afdelingsledelsen på medicinsk afdeling samme ergo- og fysioterapi, som hvis patienten lå på neurologisk afdeling. Endelig bruger apopleksipatienter, der er indlagt på medicinsk afdeling, mindst lige så meget plejepersonale, som der er afsat til patientpleje på apopleksiafsnittet. Sygehusdirektionen konkluderer, at det konkrete patientforløb er håndteret fagligt forsvarligt. Dette bestrides ikke i den neurologiske afdelingsledelses kommentar af den 22. januar 2002.

I TV-udsendelsen udtalte du i din egenskab af administrerende overlæge på Amtssygehus (X) bl.a., at apopleksipatienters risiko for at dø forøges væsentligt, hvis de indlægges på andre afdelinger end et apopleksiafsnit. Udtalelsen kædes i udsendelsen direkte sammen med omtalen af det pågældende patientforløb: Formålet med omtalen af patientforløbet var øjensynligt at vise et eksempel på et fagligt uforsvarligt patientforløb kendetegnet ved en unødvendig, høj dødelighedsrisiko.

På baggrund af sygehusdirektionens redegørelse er det min vurdering, at patientforløbet blev håndteret fagligt forsvarligt. Det er derfor min vurdering, at du i din samlede håndtering af mediebetjeningen i denne sag ikke har udvist tilfredsstillende loyalitet overfor sygehusets bestræbelser på at give patienter med apopleksi en kvalificeret behandling. Din håndtering af mediebetjeningen kan have skabt unødvendig utryghed blandt patienterne i sygehusets optageområde.

Jeg har dernæst noteret mig, at du i denne sag har overtrådt amtets informationspolitik i et konkret tilfælde:

I henhold til amtets informationspolitik skal man som leder straks efter, at man har udtalt sig til pressen, underrette nærmeste overordnede chef. Du blev interviewet i TV2 Nyhederne den 11. november 2001, men undlod at orientere sygehusdirektionen efter, at interviewet havde fundet sted.

Min samlede vurdering af sagsforløbet er, at din adfærd i denne sag ikke har været tilfredsstillende. Jeg skal derfor anmode dig om fremover at have skærpet opmærksomhed omkring din mediehåndtering for at forebygge, at der uretmæssigt skabes tvivl om kvaliteten af sygehusets ydelser. Endvidere skal jeg anmode dig om fremover at overholde Københavns Amts informationspolitik.”

O anmodede den 10. maj 2002 sygehusdirektoratet om at tilbagekalde den skriftlige irettesættelse af 16. april 2002. Han skrev bl.a. følgende:

“Min medvirken i ovennævnte udsendelse skete efter grundige konsultationer med sygehusdirektionen i Amtssygehuset (X), som i hele forløbet var grundigt og løbende informeret om udsendelsen og dens tema. Sygehusdirektionen var ydermere grundigt informeret om, at et interview med mig, hvori jeg (under titlen ‘hjerneforsker’ og uden henvisning til mit arbejdsmæssige tilhørsforhold) fremlagde synspunkter, som jeg gennem mange år har været kendt for, ville blive kædet sammen med et patientforløb på medicinsk afdeling. Sygehusdirektionen havde desuden givet tilladelse til, at patient og pårørende kunne udtale sig til TV, og havde bedt mig om at være TV2 behjælpelig i forbindelse med at finde en egnet patient, som ville deltage i udsendelsen.

TV-udsendelsens indhold kan således på ingen måde komme bag på sygehusdirektionen. De synspunkter, jeg fremsatte, havde hel generel karakter, de er velkendte, fagligt velfunderede, og de kan på ingen måde anfægtes. Sygehusdirektionen har således ingen baggrund for at presse mig til at dementere eller modificere mine ytringer i TV.

Jeg skal derfor anmode dig om at tilbagekalde din skriftlige irettesættelse, da den er uretmæssig og dermed irrelevant.”

Københavns Amts Sygehusdirektorat fastholdt i brev af 21. maj 2002 den opfattelse direktoratet havde givet udtryk for i brev af 16. april 2002. Sygehusdirektoratet skrev følgende:

“I skrivelse af den 10. maj 2002 anmoder du mig om at tilbagekalde min skrivelse af den 16. april 2002, hvori jeg meddeler dig, at din adfærd i sagen omkring TV2.Dok-udsendelsen den 12. november 2001 ikke har været tilfredsstillende.

Som det fremgår af skrivelsen, bygger dette udsagn på, at du efter min vurdering i din håndtering af mediebetjeningen kan have skabt unødvendig utryghed blandt patienterne i sygehusets optageområde. Dertil kommer, at du i sagsforløbet i et konkret tilfælde har overtrådt amtets informationspolitik.

Jeg henviser til skrivelsen af den 16. april 2002 for en yderligere uddybning.

Du motiverer dit ønske om, at jeg skal tilbagekalde skrivelsen af den 16. april 2002, med, at sygehusdirektionen på forhånd havde givet tilladelse til produktionen af de pågældende TV-indslag.

Dette anfægter jeg ikke, hvilket jeg også gav udtryk for på vores møde den 16. april 2002. Til gengæld har sygehusdirektionen naturligvis ikke forhåndsgodkendt dine udtalelser i udsendelsen, hvorfor din indvending ingen relevans har for min vurdering af din adfærd i denne sag.

Du underbygger dine synspunkter i skrivelsen til mig ved at henvise til, at du i den pågældende udsendelse præsenteres som ‘hjerneforsker uden henvisning til mit arbejdsmæssige tilhørsforhold’. Dette er ikke rigtigt, idet du for det første præsenteres som ‘adm. overlæge og hjerneforsker’, og dernæst fremgår det af dine udtalelser, at du beskriver de konkrete forhold på Amtssygehuset (X).

Jeg skal derfor meddele, at jeg ikke finder anledning til at tilbagekalde min skrivelse af den 16. april 2002.”

Den 19. november 2002 klagede O til mig over sygehusdirektionen på Amtssygehuset (X) og Københavns Amts Sygehusdirektorats “forsøg på knægtelse af [hans] grundlovssikrede ytringsfrihed” og øvrige håndtering af sagen. Han oplyste at han efterfølgende var blevet afskediget, og anførte bl.a. følgende:

“Sygehusdirektionen og Sygehusdirektoratet har lagt et urimeligt pres på mig for at lægge navn til udsagn, som ikke er mine, og som er urigtige. Presset har stået på i over en uge og med inddragelsen af amtssundhedsdirektørens navn er der yderligere lagt et pres på mig som er urimeligt.

Direktionen, Amtssygehuset (X) har svigtet mig som medarbejder ved først at godkende et optagelsesforløb inklusive dets indhold og herefter at løbe fra det hele da Sygehusdirektoratet, som åbenbart ikke har været orienteret af Amtssygehusets direktion, har taget afstand fra det og ønsket det korrigeret. Dermed er jeg som medarbejder uforskyldt blevet bragt i en umulig situation og i en ganske urimelig samvittighedskrise. Et forvaltningsmæssigt problem mellem Amtssygehusets direktion og Amtets Sygehusdirektorat er således ene

og alene placeret på en medarbejder trods det, at denne har gjort sig umage for at informere og rådspørge sin direktion - og mere til.

Som medarbejder må man kunne stole på sin direktion, specielt i spørgsmål hvor medarbejderen har gjort sig umage for at holde direktionen orienteret. En vicedirektør er løbet fra sit tilsagn og har mod bedre vidende kritiseret mig for et optagelsesforløb, som han selv har godkendt.

Sygehusdirektionen og sygehusdirektoratet har i hele denne sag forsøgt at finde fejl hos mig, som kunne give dem anledning til at kritisere mig.”

Jeg bad den 9. december 2002 O om at indsende afgørelsen om afskedigelse og andre bilag som han mente kunne have betydning for sagen.

Med O's brev af 30. december 2002 modtog jeg afgørelsen om afskedigelse. O understregede imidlertid at han ikke ønskede at klage over at han var blevet afskediget. Hans klage angik udelukkende spørgsmålet om yringsfrihed. Han skrev herom bl.a. følgende:

“Jeg klager over, at man først godkender, at jeg medvirker i TV-udsendelsen, og oven i købet ved hvad jeg vil sige, lige som man ved, at mine udtalelser vil blive sammenkædet med optagelser af en patient, der ikke bliver indlagt på apopleksiafsnit, og så efterfølgende forlanger af mig, at jeg skal lægge afstand til det jeg siger i udsendelsen. Det kan jeg kun opfatte som et forsøg på knægtelse af min yringsfrihed. Jeg skal i den forbindelse anføre, at mine udsagn i udsendelsen er solidt videnskabeligt og fagligt funderet, og at jeg tidligere mange gange har sagt de samme ting i aviser og på TV.

Jeg kan ikke klandres for TV2's måde at redigere deres udsendelser på, og hvis Københavns Amts Sygehusdirektorat mener, at de havde krav på at se udsendelsen før den blev udsendt, kunne de jo blot have rettet henvendelse til TV2. Det er urimeligt at fastholde en påtale af mig med henvisning til, at sygehusdirektionen ikke på forhånd havde godkendt mine udtalelser i udsendelsen.

Jeg klager over, at min forvaltning har udarbejdet en pressemeddelelse, som man vil presse mig til at lægge navn til. Som omtalt i min klage havde man ikke set udsendelsen, og alligevel indeholdt pressemeddelelsen vurderinger af udsendelsens troværdighed. Det kan man da ikke forlange, at en medarbejder skal lægge navn til.

...

Jeg klager over, efterfølgende at blive kritiseret og indberettet til Direktoratet af min direktion for den måde TV optagelserne fandt sted, til trods for at direktionen var fuldt informeret og havde forhåndsgodkendt optagelsesforløbet. Så vidt jeg kan se, prøver sygehusdirektionen at redde sig ud af en katterpine i forhold til Direktoratet ved at placere skylden på medarbejderen og gøre ham til syndebuk.”

Den 10. juni 2003 anmodede jeg Københavns Amts Sygehusdirektorat og Amtssygehuset X om udtalelser og om udlån af sagens akter. Jeg skrev bl.a. følgende:

“Det fremgår at (O) den 29. oktober 2001 modtog et udkast til en pressemeddelelse med henblik på hans godkendelse af de afsnit hvor han blev citeret, hvilket (O) afslog. Jeg anmoder Amtssygehuset (X) om i udtalelsen bl.a. at redegøre nærmere for baggrunden for at bede (O) om denne godkendelse. Det fremgår at der efterfølgende var et møde mellem sygehusdirektionen og (O) hvor hans afslag blev drøftet. Jeg anmoder i den anledning endvidere om en nærmere redegørelse for hvad der blev sagt under dette møde.

I brev af 16. april 2002 hvor det blev meddelt (O) at hans adfærd i sagen ikke havde været tilfredsstillende, anføres det at han i tv-udsendelsen udtalte sig i 'egenskab af administrerende overlæge på Amtssygehuset (X)'. Jeg anmoder amtet om i udtalelsen bl.a. at redegøre nærmere for hvad amtets opfattelse bygger på. Endvidere anmoder jeg om en nærmere redegørelse for hvilken betydning amtets opfattelse har haft for vurderingen af at (O)'s adfærd ikke havde været tilfredsstillende.

I brev til mig af 30. december 2002 anfører (O) at hans udsagn i tv-udsendelsen 'er solidt videnskabeligt og fagligt funderet, og at jeg tidligere mange gange har sagt de samme ting i aviser og på TV'. Af de indsendte bilag fremgår det at (O) var formand for foreningen Hjernesagen i Danmark. Jeg beder myndighederne om i udtalelserne at kommentere de nævnte bemærkninger fra (O) samt at redegøre for myndighedernes kendskab til hans formandskab for nævnte forening.

Københavns Amts Sygehusdirektorat bemærkede i brev af 16. april 2002 til (O) bl.a. at han havde overtrådt amtets informationspolitik ved ikke at have orienteret om et interview der blev vist i TV2-Nyhederne den 11. november 2001. Det fremgår ikke klart hvornår dette interview fandt sted. Jeg beder derfor amtet om i udtalelsen at redegøre nærmere for dels hvornår dette interview fandt sted, dels hvorfor (O)'s orientering af sygehusdirektionen i brev af 29. oktober 2001 ikke også omfattede det interview der blev vist den 11. november 2001.

Endelig anmoder jeg myndighederne om at forholde sig til det som (O) har anført i sin klage til mig af 19. november 2002."

Den 29. september 2003 modtog jeg udtalelser af 12. og 24. september 2003 fra henholdsvis Amtssygehuset X, sygehusdirektionen og Københavns Amt, Direktøren for Sygehuse, Sundhed og Forebyggelse. Af udtalelsen fra Amtssygehuset X fremgik bl.a. følgende:

"Udtalelse og redegørelse

Kontakten til (O) i sagen er sket i linieorganisationen. Det gælder den primære bemyndigelse (note: *Sygehusdirektionen havde i tilladelsen skrevet at man 'utvetydigt forventer en etisk korrekt behandling af såvel patienter, pårørende, personale og sygehus som institution'*) til at have ansvaret for TV-optagelserne og i forbindelse med udarbejdelse af *foreløbig udkast til beredskabspressemeddelelse*.

Linieorganisationen er: Sundhedsforvaltningen - sygehusdirektionen - afdelingsledelsen afd. N (note: *Afdelingsledelsen består af den administrerende overlæge og oversygeplejersken*) ved (O) i sin egenskab af administrerende overlæge for neurologisk afdeling, Amtssygehus (X).

Dette fremhæves, idet (O) tidvis benævnes/beskriver sig som 'Hjerneforsker' og 'Formand for Hjernesagen'. Sygehusdirektionen er bekendt med (O)'s formandskab for hjernesagen. Dette formandskab er et privat anliggende og er Amtssygehuset (X) uvedkommende.

...

Nærmere redegørelse for baggrunden for at bede (O) om godkendelse af beredskabspressemeddelelse.

...

Det er normal procedure, at sygehusdirektionen hurtigt reagerer på hasteanmodninger fra Sundhedsforvaltningen. Amtssygehuset (X) modtog flere hasteanmodninger fra Sundhedsforvaltningen, hvoraf det fremgik at man forventede, at sygehusdirektionen indhentede udtalelser fra afdelingsledelsen afd. N bl.a.

vedrørende det i TV2.DOK beskrevne konkrete patientforløb, også efter at sygehusdirektionen havde informeret om at (O) ikke ville medvirke i en pressemeddelelse.

Sygehusdirektionen udtaler sig sædvanligvis ikke om konkrete patientforløb uden at have fået en udtalelse fra de involverede afdelingsledelser, der har haft ansvaret for et konkret patientforløb.

Nedenfor gives en kort gennemgang af mediesagen oktober 2001 set fra sygehusdirektionens side:

En foromtale af et kommende TV2.DOK havde fanget Sundhedsforvaltningens pressemedarbejders opmærksomhed. Sagen kunne kræve amtets opmærksomhed. Pressemedarbejderen kontaktede sygehusdirektionen for at få klarlagt, hvorvidt sagen stammede fra Amtssygehuset (X). En pressemeddelelse vedrørende emnet kunne blive påkrævet, da en konkret patient kunne blive opfattet som værende blevet fejlbehandlet af Amtssygehuset (X).

Sygehusdirektionen kontaktede (O), idet Sundhedsforvaltningen fandt det mest sandsynligt at patienten var en neurologisk patient ud fra foromtalen af programmet.

Dette blev bekræftet ved kontakt til (O), hvilket sygehusdirektionen informerede Sundhedsforvaltningen om.

...

Sygehusdirektionen foretog umiddelbart samme dag sine egne justeringer i *udkast til foreløbig pressemeddelelse* for så vidt angår de udtalelser, som sygehusdirektionen citeres for.

Da forslag om evt. udarbejdelse af en pressemeddelelse ikke havde været og ikke kunne nå at blive drøftet med (O) foretager sygehusdirektionen sine justeringer af teksten og fremsender samme dag kl. 16.36 den justerede tekst til ham.

Af teksten i e-mail fremgår at det drejer sig om et *udkast*. Endvidere ændres overskriften til *beredskabspressemeddelelse*. Dels for at signalere at sygehusdirektionen var sig bevidst, at (O) ikke mundtligt havde fået forelagt at Københavns Amt overvejede at udsende en pressemeddelelse. Dels for at understrege, at det drejede sig om et udkast til pressemeddelelse, som alene skulle være i beredskab.

Det kan tilføjes, at (O) skriftligt meddelte sygehusdirektionen i et brev dateret den 31.10.01, at han ikke ønskede at medvirke til en beredskabspressemeddelelse om det konkrete patientforløb.

Pressemeddelelsen er aldrig blevet udsendt, idet sygehusdirektionen måtte informere Sundhedsforvaltningen om, at (O) ikke ønskede at medvirke i en pressemeddelelse udsendt af Københavns Amt om det konkrete patientforløb.

Sammenfattende var baggrunden for at bede (O) om at godkende beskrivelsen af det konkrete patientforløb, at sygehusdirektionen reagerede på hastehenvendelser fra Sundhedsforvaltningen med anmodning om beskrivelse af det konkrete patientforløb.

Baggrunden var bl.a., at sygehusdirektionen fandt at den mere principielle del af *foreløbigt udkast til beredskabspressemeddelelse* var på linie med (O)'s opfattelse om det ønskelige i, at flest mulige patienter med apopleksi bliver behandlet på apopleksiafsnit.

Sygehusdirektionen prøvede ved sine justeringer i teksten (fremhævet med gult), at signalere, at det drejede sig om et foreløbigt udkast, som havde be-

redskabskarakter i den fase, hvor pressemeddelelsen var under udarbejdelse og dermed ikke havde officiel status/karakter, da udsendelsen ikke var vist, men alene annonceret.

Nærmere redegørelse for mødet mellem sygehusdirektionen og (O) fredag den 2. november 2001, herunder hvad der blev sagt.

...

Sygehusdirektionens anmodninger om bemærkninger til konkrete patientforløb modtages sædvanligvis umiddelbart fra afdelingsledelser, når det drejer sig om hastesager udløst af henvendelse fra Sundhedsforvaltningen.

Det er ikke normal procedure at dette sker *alene* elektronisk. Denne kommunikationsvej blev ud over møder og telefonisk henvendelse benyttet for at sikre en hurtig dialog.

Ved telefonsamtale mellem sygehusdirektionen og (O) den 30.10.01 kl. ca. 12.45 oplyser (O)

- at han ikke kan åbne filerne med de to udkast til pressemeddelelser (Sundhedsforvaltningens primære og sygehusdirektionens justerede med ændringer fremhævet med gult). En kopi bringes derfor til (O)'s kontor samme dag, idet forvaltningen fandt det vigtigt med korrekte og konkrete oplysninger om den pågældende patient.

- at han deltager på amtets ledelseskursus benævnt Galileo.

- at han hverken principielt eller konkret vil godkende teksten efter at den er blevet læst op for ham.

- at han ville gå til Foreningen af Speciallæger og jurist i Hjernesagen med udkastet til pressemeddelelse.

(D) og (C) - (A) fraværende - tog en samtale med (O) den 2. november m.h.p. at få en nærmere forklaring på, at en administrerende overlæge - hvis afdeling havde været inde i et konkret patientforløb - ikke ville udtale sig om forløbet, når Sundhedsforvaltningen og sygehusdirektionen anmoder herom.

Følgende er sygehusdirektionens opfattelse af mødets forløb:

Mødets deltagere: Sygehusdirektør (D), vicedirektør (C) samt adm. overlæge, afd. N, (O). Mødested: (C)'s kontor den 2. november 2001 kl. 15.00 til ca. 16.30. Der foreligger ikke noget officielt referat fra mødet, som detaljeret kan dokumentere hvad hvem sagde.

Sygehusdirektionen brugte megen tid på at forklare baggrunden for mødet, som var Sundhedsforvaltningens ønske om at have en beredskabspressemeddelelse klar i forbindelse med et TV2 program med titlen: 'SOS - nødråb fra et sygehusvæsen', som løb over to udsendelser (note: *Den ene udsendelse var blevet udsendt før mødet og omhandlede ventelister og lægemanglen. Den næste udsendelse var annonceret på TV2's hjemmeside og omtalte at 'ifølge en overlæge dør hvert år mellem 200 og 300 patienter, fordi de får en utilstrækkelig behandling i forbindelse med hjerneblødning. På grund af spærehensyn anbringes de simpelthen på en forkert afdeling, hvor de ikke kan få en tilstrækkelig behandling.'* I annonceringen af udsendelse 2 fremgik det at overlægen var adm. overlæge (O), Amtssygehuset (X).)

Sundhedsforvaltningens journalist havde den 28. oktober 2001 henvendt sig til sygehusdirektionen ved (C) da både (A) og (D) var fraværende - på baggrund af TV2's foramtale og havde bedt sygehusdirektionen om at undersøge om det var en afdeling på Amtssygehuset (X), der medvirkede i udsendelsen.

I forbindelse med Sundhedsforvaltningens anmodning til Amtssygehuset (X) om medvirken til at udfærdige en pressemeddelelse, havde sygehusdirektionen adskillige gange måttet anmode (O) om en beskrivelse samt vurdering af det konkrete patientforløb, som kunne videresendes til Sundhedsforvaltningen (note: *Der foreligger en summarisk beskrivelse af patientforløbet i brev fra (O) af 29.10.2001, som ligger til grund for beskrivelse af det konkrete patientforløb i foreløbig udkast til pressemeddelelse*).

Sygehusdirektionen havde derfor besluttet at afholde et møde med (O), hvor han i direkte dialog med sygehusdirektionen kunne begrunde, hvorfor han ikke ville udtale sig i en sag om et konkret patientforløb, som hans afdeling havde været konsulteret i og som blev benyttet i en TV2.DOK udsendelse.

På mødet tilkendegav (O) at han ikke ville udtale sig og tilkendegav at han følte sig presset hertil. På mødet tilkendegav sygehusdirektør (D), at (O) i givet fald kunne få en tjenstlig ordre om at udfærdige en beskrivelse af patientforløbet.

(O) henviste til, at han havde aftalt det praktiske omkring TV-holdets håndtering af patientkontakten med vicedirektør (A).

Da denne ikke havde mulighed for at deltage i dagens møde blev det aftalt, at der kunne afholdes et nyt møde med deltagelse af hele sygehusdirektionen og (O) om pressehåndteringen.

Inden TV udsendelsen og løbende i forbindelse med dialogmøder med afdelingsledelsen havde sygehusdirektionen tilkendegivet at ville sikre så mange åbne apopleksisenge som praktisk muligt. Sygehusdirektionen havde bl.a. medvirket til konvertering af lægestilling til speciallægestilling for herigennem at imødegå rekrutteringsproblemer blandt neurologer. Sygehusdirektionen havde opgjort at ca. 90 % af alle apopleksipatienter indlægges på et apopleksiafsnit.

Sygehusdirektionen udtrykte igen ønske om den administrerende overlæges faglige udtalelse om patientforløbet for den konkrete patient (note: *Patienten ønskede ikke at medvirke i TV udsendelsen jævnfør brev fra datteren til (O) af 22. januar 2002*), hvor afdelingen havde bidraget med bl.a. et neurologisk tilsyn.

(O) tilkendegav at det var hans opfattelse, at der ikke var noget problem i fjernsynsudsendelsen, bortset fra ledelsessystemets ønske om en udtalelse. (O) gav udtryk for at det var hans opfattelse, at seerne - efter at have set udsendelsen - ville stå tilbage med et indtryk af en engageret overlæge som her - som tidligere - kæmpede for bedre forhold for denne patientkategori konkret og som formand for Hjernesagen.

(O) tilkendegav at han opfattede et ledelsesmæssigt pres samt at ledelsen ønskede at knægte hans ytringsret. Endvidere overvejede han at overgive det foreløbige udkast til beredskabspressemeddelelse til pressen, som for øvrigt ventede på ham.

(O) oplyste, at han havde drøftet udkastet til foreløbig beredskabspressemeddelelse med TEAMledelsen i afdelingen og havde omtalt sit dilemma for journalisten, som producerede udsendelsen.

Sygehusdirektionen tilkendegav at - set udefra - kunne der være en konflikt mellem på den ene side rollen som administrerende overlæge for funktionen på Amtssygehuset (X) og dermed ansvar også for det neurologiske tilsyn for den aktuelle patient og en samtidig generel kritik af forholdene for sygehusvæsenets håndtering af apopleksipatienter, belyst ved Amtssygehuset (X)'s håndtering af den aktuelle patient i TV2.DOK programmet.

Sygehusdirektionen tilkendegav her - som tidligere - et ønske om, at alle apopleksipatienter i en ikke fjern fremtid kan behandles på apopleksiafsnit, men de konkrete fysiske forhold på Amtssygehuset (X) betingede, at sygehusdirektionen ikke umiddelbart kunne flytte et helt sengeafsnit fra medicinsk afd. F til neurologisk afd. N. Det ville betyde at andre patientkategorier - i givet fald - ville skulle behandles 'udenfor' specialet.

Under mødet henviste (O) flere gange til sin alder, men uden at fortælle hvilken betydning dette havde for sagen. Han gav endvidere udtryk for at han stillede sig uforstående overfor at sygehusdirektionen ikke 'beskyttede' ham overfor Sundhedsforvaltningen.

Sygehusdirektionen afsluttede mødet med at præcisere, at såfremt (O) ikke ønskede at medvirke i pressemeddelelsen, ville sygehusdirektionen naturligvis ikke tvinge ham til dette, og at dette punkt dermed var afsluttet. Mødet blev afholdt i en meget spændt atmosfære.

Mødet blev afbrudt i forbindelse med andre planlagte møder. Et nyt møde ville blive søgt afholdt med deltagelse af vicedirektør (A) først i den kommende uge.

Sammenfattende kan sygehusdirektionen ikke afgive et ordret referat af, hvad der blev sagt på mødet den 2. november 2001. Ovenstående er sygehusdirektionens rekonstruktion af indholdet.

Det er sygehusdirektionens opfattelse, at det tydeligt fremgik af den skriftlige e-mail korrespondance, at det drejede sig om et *foreløbigt udkast til beredskabspressemeddelelse*, som havde to elementer:

1. Det konkrete patientforløb, som afdeling N havde været involveret i.
2. Det mere principielle, hvor Københavns Amt tilkendegiver enighed om - i tråd med Sundhedsstyrelsens anbefalinger - at patienter med apopleksi skal behandles på særlige apopleksiafsnit samt at alle de tre store sygehuse i Københavns Amt har etableret særlige apopleksiafsnit.

Genoptagelsen af mødet fandt sted den 20. november 2001 - i øvrigt efter at (O) var gået til pressen med *foreløbige udkast til beredskabspressemeddelelse*. Supplerende gengives nedenfor sygehusdirektionens opfattelse af dette genoptagne møde:

Mødet havde sin baggrund i det første møde og den efterfølgende debat i bl.a. TV2. DOK med påstand om, at (O) mente at hans ytringsfrihed var blevet knægtet og var gået til pressen med *foreløbig udkast til beredskabspressemeddelelse*.

Sygehusdirektionen beklagede overfor (O), at han havde opfattet at være blevet presset. Sygedirektionen tilkendegav at man ikke fandt at hans ytringsfrihed var blevet krænket, samt at man ikke kunne genkende hans opfattelse af at være blevet truet med firing.

Ved mødet blev drøftet mulighederne for at etablere 34,7 senge på afdeling N (6 ekstra senge på apopleksiafsnittet) for at man kan modtage alle akutte apopleksipatienter på Amtssygehuset (X) på neurologisk afd. N.

Dagen efter mødet ringede en journalist til sygehusdirektionen for at høre, hvornår afdeling N oprustes - en oplysning, som sygehusdirektionen ikke havde drøftet med andre end (O).

Det er ikke normalt at sådanne oplysninger tilflyder pressen før Sundhedsforvaltningen og det politiske niveau har haft lejlighed til at vurdere sygehusdirektionens dispositioner på kapacitetssiden.

...

Samlet konklusion

Det er sygehusdirektionens opfattelse, at (O) ikke er blevet truet til at deltage i en beredskabspressemeddelelse, men er blevet anmodet om at fremkomme med en beskrivelse af det konkrete patientforløb i sin egenskab af adm. overlæge på afdelingen.

Sygehusdirektionen havde i tilladelsen til (O) givet klare rammer for Tv-optagelserne ved at have præciseret, at man 'utvetydigt forventer en etisk korrekt behandling af såvel patienter, pårørende, personale og sygehus som institution.'

(O)'s og sygehusdirektionens billede af denne ledelsesmæssige delegerede opgave er meget forskellig. Det er ligeledes sygehusdirektionens opfattelse, at (O) har opfattet kommunikationen med (A) via bl.a. e-mails langt videre end de rammer sygehusdirektionen havde opstillet for gennemførelse af Tv-optagelserne.

Sygehusdirektionen blev først vidende om kernen i temaet for TV2.DOK i forbindelse med henvendelsen fra Sundhedsforvaltningens pressemedarbejder og er af den opfattelse at programmets beskrivelse af håndteringen af apopleksipatienter på Amtssygehuset (X) ikke er sket ud fra sygehusdirektionens forventninger til en utvetydigt etisk korrekt behandling af såvel patienter, pårørende, personale og sygehus som institution.

Det er sygehusdirektionens opfattelse, at ordlyden af *foreløbigt udkast til beredskabspressemeddelelse* ikke er et dementi af (O)'s principielle opfattelse vedrørende behandling af apopleksipatienter på særlige apopleksiafsnit.

Sygehusdirektionen må undre sig over at mødet og dets mulige indhold allerede inden mødet var annonceret til pressen, som angiveligt ventede på en udtalelse fra (O).

Sygehusdirektionen må endvidere stille sig undrende overfor, at (O) kan have den opfattelse, at *foreløbigt udkast til beredskabspressemeddelelse* blot var sygehusdirektionens måde, hvorpå man alligevel kunne få fremstillet en pressemeddelelse, hvori (O) udtaler at det på Amtssygehuset (X) er uden betydning, om man kommer på apopleksiafsnittet eller ej."

Af sygehusdirektøren for Københavns Amts udtalelse af 24. september 2003 fremgår bl.a. følgende:

"Administrerende overlæge

...

Jeg har i min skrivelse af 16. april 2002 anført, at (O) i TV-udsendelsen den 12. november 2001 udtalte sig i sin egenskab af administrerende overlæge på Amtssygehuset (X). Dette er begrundet i, at (O) flere gange i løbet af udsendelsen præsenteres som 'Adm. overlæge, dr.med., hjerneforsker'. Udtalelsen om - at apopleksipatienters risiko for at dø væsentlig forøges, hvis de indlægges på andre afdelinger end et apopleksiafsnit - kædes i udsendelsen direkte sammen med omtalen af det pågældende patientforløb. Herudover omtaler/beskriver (O) de konkrete forhold på sygehuset. Der er derfor efter min vurdering ingen tvivl om, at seerne har forbundet (O) med sygehuset, hvilket kan have skabt unødvendig utryghed blandt patienterne i sygehusets optageområde.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at (O) i sin skrivelse af 10. maj 2002 selv præciserer, at han kun har udtalt sig under titlen 'hjerneforsker', hvilket altså ikke er korrekt.

I min vurdering af (O)'s adfærd har det spillet en væsentlig rolle, at han udtaler sig i sin egenskab af administrerende overlæge, idet udtalelsen kan kædes direkte sammen med omtalen af det konkrete patientforløb og dermed skabe utryghed blandt borgere og patienter.

Formand for foreningen HjerneSagen i Danmark

...

For så vidt angår (O)'s formandskab for ovennævnte forening, kan jeg bekræfte, at jeg har kendskab hertil, og at jeg antager, at hans udsagn i tv-udsendelsen er solidt videnskabeligt og fagligt funderet.

Amtets informationspolitik vedr. interview

...

For så vidt angår spørgsmålet om, hvornår interviewet fandt sted, kan jeg oplyse, at jeg den 8. november 2001 blev kontaktet af en TV2 journalist, der fortalte, at han dagen i forvejen var blevet kontaktet af (O), der havde givet ham beredskabsmeddelelsen. Journalisten oplyste, at han samtidig den 7. november 2001 havde interviewet (O), hvilket (O) må kunne af- eller bekræfte.

(O)'s orientering af sygehusdirektionen ved skrivelse af 29. oktober 2001 omfatter ikke interviewet, der blev vist den 11. november 2001, idet orienteringen kun vedrører udsendelsen den 12. november 2001, herunder temaet for udsendelsen og det konkrete patientforløb (patienthistorie). Det fremgår derimod ikke af skrivelsen, at (O) har deltaget i et interview, fordi han finder, at hans ytringsfrihed - i forbindelse med sygehusdirektionens håndtering af udsendelsen - er knægtet.

(O)'s klage af 19. november 2002

Det fremgår af (O)'s klage af 19. november 2002, at han mener, at Sundhedsforvaltningen har tilkendegivet, at hans udtalelser på TV skulle forhåndsgodkendes af sygehusdirektionen.

Som det fremgår af min skrivelse af 21. maj 2002, har jeg ikke på noget tidspunkt betvivlet, at sygehusdirektionen har givet tilladelse til produktionen af TV-indslagene. Til gengæld har sygehusdirektionen naturligvis ikke forhåndsgodkendt (O)'s udtalelser i udsendelsen, hvilket i øvrigt er i overensstemmelse med amtets informationspolitik, der ikke stiller krav om, at udtalelser skal forhåndsgodkendes.

Det fremgår endvidere af (O)'s klage, at sygehusdirektionen og Sundhedsforvaltningen har lagt et urimeligt pres på (O), for at han skulle underskrive beredskabsmeddelelsen.

Jeg kan hertil kun henvise til sygehusdirektionens redegørelse af 16. januar 2002, idet forvaltningen - ud over udarbejdelse af pressemeddelelsen - ikke har været indblandet i dette forløb. Jeg er dog fuldstændig enig med sygehusdirektionen i, at (O) som medlem af afdelingsledelsen ikke kan undslå sig for at komme med en redegørelse for et konkret patientforløb, men at dette naturligvis ikke indebærer, at han skal medvirke i en pressemeddelelse." O kommenterede udtalelserne i brev af 25. oktober 2003 og skrev bl.a. følgende:

"Mine kommentarer til Amtssygehusdirektør (B)'s udtalelse.

'Administrerende overlæge':

Jeg er på intet tidspunkt i udsendelsen præsenteret som overlæge på (X) Amtssygehus.

I udsendelsen udtaler jeg mig *ikke* om de konkrete forhold på hospitalet:

Det fremgår af udsendelsen, vedlagt til dokumentation, hvor jeg ordret siger: 'Hvis der kommer en patient ind på et hospital med apopleksi og der er fuldt optaget på apopleksiafsnittet, jamen, så bliver patienten henvist til en anden afdeling, hvor der nu er en ledig seng. Og i et sådant tilfælde, jamen, der er det altså sådan, at det forøger patientens risiko for at dø af apopleksien væsentligt'. Jeg siger altså udtrykkeligt 'et hospital', jeg siger hverken hospitalet eller (X) Amtssygehus, og udtaler mig således generelt om situationen i Danmark. Det var også min intention.

Amtssygehusdirektørens påstand om, at jeg udtaler mig om konkrete forhold på hospitalet er således ikke korrekt.

Når ovenstående er sagt må jeg imidlertid udtrykke min undren over at dette punkt er så vigtigt. Det vil jeg begrunde nedenfor:

Amtssygehuset har ved vicedirektør (tidl. chefsygeplejerske) (A) givet mig tilladelse til at medvirke i udsendelsen. Dokumentation herfor findes i vicedirektørens brev (07.06. 2001) til journalist (...).

Det fremgår af brevet, at TV2's henvendelse har været drøftet i sygehusledelsen, som har stillet sig positivt. Tilladelsen er således ikke kun tiltrådt af vicedirektør (A) men af Sygehusledelsen som helhed.

Det fremgår også af brevet at der er tilgået kopi til Amtssygehusdirektør (B).

Jeg har ikke på noget tidspunkt modtaget nogen henvendelse fra Amtssygehusdirektøren i anledning af TV produktionen. Det forholder sig imidlertid sådan, at jeg *kun* udtalte mig i helt generelle vendinger om apopleksi. Jeg har på intet tidspunkt i interviewet udtalt mig om forholdene på hospitalets neurologiske afdeling eller apopleksiafsnittet, hvilket man forvise sig om ved at gennemse Tv-interviewet.

Det er naturligvis helt forudsigeligt, at interviewet af mig, bliver sammenholdt med indslaget om en patient, der ikke kommer på apopleksiafsnit, det kan umuligt komme bag på hverken Sygehusledelse eller Amtssygehusdirektøren. Og det gør det da heller ikke. Amtssygehusdirektøren havde jo ikke set udsendelsen, da han forfattede den pressemeddelelse, hvori han kommenterede udsendelsen. Alligevel beskriver han jo netop sammenkædningen i sin pressemeddelelse.

...

Jeg har i brev til Amtssygehusdirektøren understreget, at mit arbejdsmæssige tilhørsforhold ikke blev nævnt i interviewet. Jeg blev benævnt 'hjerneforsker', hvilket også er i overensstemmelse med sandheden (jeg vedlægger kortfattet CV, Bilag A4). Endvidere står der, at jeg er administrerende overlæge dr. med., og dem findes der som bekendt mange af. Men der står ikke hvor jeg er ansat. Og så må jeg gentage endnu engang, at jeg ikke på noget tidspunkt under interviewet henviste til forhold på (X) Hospital. Jeg udtalte mig som fremtrædende læge og forsker på et område, jeg er ekspert i, og udtalelserne var af generel karakter og også tænkt som sådan.

Jeg kan ydermere tilføje, at det jeg sagde i udsendelsen er Amtssygehusdirektøren og Amtsrådet i Københavns Amt bekendt, idet jeg på Amtssygehusdirektørens foranledning har holdt foredrag herom for Amtsrådets Sundhedsudvalg 05.03.99. Amtssygehusdirektøren overhørte endog foredraget.

Amtssygehusdirektøren har således længe vidst, at dødeligheden af apopleksi forøges væsentligt, hvis man behandles på medicinske afdelinger i stedet for på deciderede apopleksiafsnit. Og det er tilfældet, uanset hvor megen

umage man gør sig på de medicinske afdelinger. Jeg har ydermere forelagt Sygehusledelsen på (X) Amtssygehus en undersøgelse, hvor det påvistes, at på (X) Amtssygehus var dødeligheden af apopleksi på medicinsk afdeling syv gange større end på apopleksiafsnittet (Bilag A5).

At et konkret patientforløb blev vist i fjernsynet til illustration af problemstillingen, havde Sygehusledelsen på forhånd givet tilladelse til, og Amtssygehusdirektøren var oven i købet orienteret herom i ganske god tid. Så det giver ikke grundlag for en rettesættelse af mig.

...

'Amtets informationspolitik vedr. interview'

Jeg vil først informere Ombudsmanden om baggrunden for, at jeg indvilgede i, at lade mig interviewe til TV2 om pressemeddelelsen.

Jeg havde i løbet af ugen to længerevarende telefonsamtaler med vicedirektør (C), hvor han forsøgte at overtale mig til at lægge navn til pressemeddelelsen. Herudover var jeg til møde med både sygehusdirektør og vicedirektør i 1½ time, hvor man også forsøgte at overtale mig. Desuden ville man have mig til at erklære, at på (X) Amtssygehus var risikoen for at dø af apopleksi - i modsætning til resten af landet - ikke større på medicinsk end på apopleksiafsnit. Det ville jeg ikke, da det ikke var i overensstemmelse med sandheden. Da jeg fastholdt mit standpunkt, sagde sygehusdirektøren, at jeg ville få en tjenstlig ordre herom. Jeg svarede, at i givet fald måtte jeg så søge hjælp i min faglige organisation. Herefter tog han og vicedirektøren fat på at bebrejde mig, hvordan Tv-optagelserne havde fundet sted. Jeg fortalte dem, at proceduren var blevet aftalt med vicedirektør (A). Til det sagde de, at de for det første stillede sig tvivlende overfor om (A) havde givet en sådan tilladelse, og at det måtte checkes hos (A), når han kom næste uge. Sygehusdirektøren brugte ordret udtrykket 'nu er bevisbyrden din'. For det andet sagde sygehusdirektøren, at det i øvrigt var ligegyldigt om vicedirektør (A) havde givet tilladelse eller ej, for han havde ikke en sådan bemyndigelse, da tilladelsen efter sygehusdirektørens mening ikke var i overensstemmelse med amtets regulativ. Dette regulativ burde jeg kende, sagde han, og derfor mente sygehusdirektøren, at jeg alene ville blive draget til ansvar, uanset hvilket tilsagn vicedirektør (A) end måtte have givet.

Jeg kendte naturligvis dette regulativ, men jeg havde jo netop bedt om Direktionens stillingtagen i denne konkrete sag, da Tv-holdet ønskede at filme i den helt akutte situation, hvor patienten ankom til hospitalet. Og vicedirektøren godkendte nøjagtig den fremgangsmåde, som er beskrevet af TV2 (Bilag A6).

Jeg følte mig ærlig talt trængt op i en krog, og fik det indtryk, at hvis jeg ikke godkendte pressemeddelelsen, ville jeg få en alvorlig disciplinær klagesag på halsen, og at jeg i givet fald ikke skulle vente mig nogen støtte fra Sygehusledelsen.

Det var baggrunden for at jeg indvilgede i interviewet.

...

Sygehusdirektionen og Amtssygehusdirektøren hævder til stadighed at jeg har nægtet at komme med en redegørelse for et konkret patientforløb. Det er ingenlunde korrekt. Jeg har på vicedirektør (C)'s anmodning givet en beskrivelse, som vicedirektøren i øvrigt fandt fyldestgørende. Sygehusdirektionen ønskede imidlertid, at jeg i en ny redegørelse skulle skrive, at indlæggelse på medicinsk afdeling ikke var forbundet med nogen øget dødelighed. Det strider for det første imod al forskningsmæssig evidens; evidens jeg selv i høj grad har været med til at tilvejebringe. For det andet er det usandt, idet jeg tidligere

overfor Sygehusdirektionen har gjort rede for, at dødeligheden af apopleksi for patienter indlagt på (X) Amtssygehus forøges væsentligt (syv gange), hvis de indlægges på medicinsk afdeling (Bilag A5). Derfor kunne jeg ikke imødekomme Sygehusdirektionens ønske.

...

Mine kommentarer til Sygehusdirektionens udtalelse.

'Nærmere redegørelse for baggrunden for at bede (O) om godkendelse af beredskabsmeddelelsen'

Pressemeddelelsen blev skrevet før at nogen havde set Tv-udsendelsen, og på baggrund af Amtssygehusdirektørens *formodninger* om hvad udsendelsen indeholdt. Pressemeddelelsen var i sin helhed et dementi af det, der blev sagt i Tv-udsendelsen. Jeg ville aldrig have indvilget i at deltage i udsendelsen, hvis vilkåret var, at jeg samtidigt skulle medvirke i en pressemeddelelse, hvori jeg dementerede mig selv.

Herudover indeholdt pressemeddelelsen en negativ vurdering af Tv-udsendelsen. Denne vurdering fremstod ikke som en udtalelse fra mig, men med min deltagelse i pressemeddelelsen ville man naturligt også tage mig med som indtægt for udsagnet. Jeg ville ikke under nogen omstændigheder medvirke i en bedømmelse af en Tv-udsendelse, jeg aldrig selv havde set.

Endelig signalerede andre udsagn i pressemeddelelsen mangel på kendskab til apopleksiområdet."

Jeg sendte O's kommentarer til Københavns Amt og Amtssygehuset X med henblik på eventuelle bemærkninger. I brev af 19. december 2003 henviste Københavns Amt til sine tidligere udtalelser i sagen. Amtet vedlagde bemærkninger fra Amtssygehuset X i form af dels en udtalelse fra sygehusdirektionen af 17. december 2003, dels en udtalelse fra (tidligere) sygehusdirektør D vedrørende samtalen med O den 2. november 2001. Af sygehusdirektionens udtalelse fremgår bl.a. følgende:

"Sygehusdirektionen finder ikke anledning til at ændre sin samlede konklusion af 12. september 2003. Konkret finder sygehusdirektionen anledning til følgende bemærkninger:

Sygehusdirektionen havde viden om en *ikke offentliggjort og ikke offentligt drøftet* undersøgelse fra (X) og havde kendskab til (O)'s ofte fremsatte budskab om vigtigheden af behandling af patienter på et apopleksiafsnit i forhold til behandling på et medicinsk afsnit.

På (X) var det sædvanligvis en subpopulation af apopleksipatienter med sværere apopleksier og oftere intrakranielle blødninger (hæmatomer) - og dermed den dårligste prognose - som blev indlagt på den medicinske afdeling. I perioder på grund af nedsat kapacitet på neurologisk afdeling, som havde besvær med at rekruttere og fastholde det tilstrækkelige personale.

Sygehusdirektionen havde fundet anledning til *skriftligt* at præcisere en forventning til (O) om utvetydigt at sikre en etisk korrekt behandling af såvel patienter, pårørende, personale og sygehus som institution.

Initiativet til en eventuel pressemeddelelse kom fra en pressemedarbejder i sundhedsforvaltningen, som mente at der kunne være behov for et presseberedskab på baggrund af en foromtale af programmets indhold.

Sygehusdirektionen havde i anonymiseret form fremsendt den summariske beskrivelse af patientforløbet, som sygehusdirektionen havde modtaget af (O) til pressemedarbejderen.

Vedkommende pressemedarbejder havde tilkendegivet vigtigheden af, at den konkrete beskrivelse blev fremskaffet hurtigt, idet man på daværende tidspunkt var usikker på, hvornår udsendelsen ville blive bragt.

Den tekst, som blev forelagt (O) til eventuel godkendelse, var udformet af sundhedsforvaltningens pressemedarbejder og *ikke* af sygehusdirektionen. Det var faktisk derfor sygehusdirektionen brugte ressourcer på at sikre, at (O) hurtigt fik den i hænde.

Det må stå for (O)'s egen regning når der skrives: 'Desuden ville man have mig til at erklære, at på (X) Amtssygehus var risikoen for at dø af apopleksi - i modsætning til resten af landet - ikke større på medicinsk end på apopleksiafsnit'.

Sygehusdirektionen har tværtimod i foreløbigt udkast til beredskabspressemeddelelse tilkendegivet: 'Alle involverede parter anerkender værdien af den tidlige og intensive genoptræning og prioriterer højt, at patienterne indlægges på apopleksiafsnittet'.

Hverken i den af sundhedsforvaltningen den 29. oktober 2001 15:52 fremsendte pressemeddelelse til (C) og (O)'s foreløbige godkendelse eller i den af sygehusdirektionen justerede beredskabspressemeddelelse fremsendt til (O)'s godkendelse den 29.10.2001 16:36 eller i det senere afholdte møde den 2. november 2001, har sygehusdirektionen villet have (O) til at erklære, at der ikke var forskel i dødeligheden på medicinsk afdeling og på apopleksiafsnittet.

Sygehusdirektionen har som anført i e-mail af 29.10.2001 13:57 til sundhedsforvaltningen anført: 'Efter at have gennemlæst den korte sygehistorie er det min (C)'s vurdering, at den konkrete patient efter omstændighederne er blevet håndteret hensigtsmæssigt, såfremt der fra patients eller pårørendes side rejses kritik af den sundhedsfaglige behandling'.

Sygehusdirektionen forsøgte i kommunikationen med (O) - uden held må vi erkende - at holde den generelle beskrivelse af behandlingen af patienter med apopleksi på (X) adskilt fra en nærmere vurdering af det konkrete patientforløb.

Den mere udførlige beskrivelse af de ressourcer den konkrete patient og andre apopleksipatienter modtog på medicinsk afdeling fremgår af sygehusdirektionens notat til sundhedsforvaltningen den 25. januar 2002. Heri begrundede sygehusdirektionen årsagen til, at det var relevant at gennemgå den konkrete patients indlæggelse *nøjere*, for at kunne imødegå udsagn om lotteri og ressourceknaphed.

Det forekom sygehusdirektionen usandsynligt at (O) - med de rammer der var givet for Tv-optagelserne - ikke kunne stå inde for det konkrete patientforløb, som hans egen afdeling havde deltaget i, idet den konkrete patient kort tid efter indlæggelsen blev tilset af neurologisk afdeling - som var (O)'s ansvarsområde - og behandlet efter de råd og vejledninger, som var givet derfra."

Af D's udtalelse fremgår bl.a. følgende:

"Mødet den 2. november 2001 med deltagelse af vicedirektør (C), adm. overlæge for neurologisk afdeling (O) samt sygehusdirektør (D).

Under samtalen understregede undertegnede sygehusdirektør over for overlægen, at amtets og sygehusets gældende retningslinier vedr. filmoptagelser af sygehusets patienter forudsattes overholdt i forbindelse med de fornylig gennemførte Tv-optagelser på sygehusets skadestue.

Overlægen oplyste, at han i forvejen havde indhentet en særskilt skriftlig godkendelse til fremgangsmåden ved de nu gennemførte Tv-optagelser på sygehusets skadestue hos vicedirektør (E).

Undertegnede stillede sig tvivlende over for, at nævnte tilladelse skulle afvige i forhold til gældende retningslinier, men ville efterfølgende drøfte tilladelsens indhold med vicedirektør (E).

Det kan konstateres, at indholdet i vicedirektørens skriftlige tilladelse af 07.06.01, ikke på nogen måder er i modstrid med gældende retningslinier eller begrænser gældende bestemmelser for indhentelse af patientsamtykke til at medvirke i Tv-optagelser på sygehuset. Det understreges således i tilladelsen, at overlægen er den ansvarlige person for indhentning af patientens samtykke til at medvirke i optagelser, der konkret aftales med og varetages af overlægen og ikke må finde sted uden konkret godkendelse af denne.

I forhold til gældende retningslinier, hvis indhold overlæge (O) har bekræftet at være bekendt med, forudsættes det bl.a., at patientens skriftlige accept skal foreligge, samt at ingen anden kan give tilladelse til at patienten medvirker i Tv-optagelser, herunder ægtefælle, børn eller andre pårørende. Endvidere har afdelingens administrerende overlæge ansvaret for at formalia er i orden, herunder vurdere, hvorvidt patienten er i stand til at give sit samtykke. Endelig fremgår det af sygehusledelsens følgeskrivelse af 07.01.00 til omtalte retningslinier, at der altid skal udfyldes en særskilt tilladelsesblanket med såvel patientens som afdelingsledelsens underskrift, som patienten skal have en kopi af.

Den ansvarlige journalist for Tv-optagelserne (...), har efterfølgende den 22.01.02 udarbejdet en redegørelse af forløbet i forbindelse med Tv-optagelserne den 19.08.01 på sygehusets skadestue i forbindelse med en konkret patientindlæggelse. Af redegørelsens indhold fremgår bl.a., at det var patientens datter der gav tilladelse til at filme forløbet og ikke patienten selv, ligesom det aftales med datteren at moderens identitet ikke måtte vises.

I forhold til amtets og sygehusets omtalte gældende retningslinier, fremgår det bl.a. af det konkrete sagsforløb på skadestuen, at der ikke har foreligget en skriftlig accept fra patienten til at medvirke i Tv-optagelserne, ligesom den ansvarlige administrerende overlæge for Tv-optagelserne ikke konkret har vurderet, hvorvidt patienten var i stand til at give sit samtykke.

Det må derfor konkluderes, at den ansvarlige overlæge (O), ikke har overholdt de af ham i forvejen bekendt gældende retningslinier for film- og Tv-optagelser på amtssygehuset (X), idet indholdet af den af vicedirektør (A) skriftlig udfærdigede tilladelse til Tv-optagelserne, hverken er i modstrid med retningslinierne for patienters medvirken i film- og Tv-optagelser på Amtssygehuset (X), eller indeholder begrænsninger i forhold til retningsliniernes indhold."

I brev af 19. januar 2004 opsummerede O herefter sine synspunkter således:

"- Jeg har som det fremgår af bilagsmaterialet forelagt sygehusdirektionen det faktum, at dødeligheden for apopleksi var væsentlig større, når man behandles på Amtssygehusets medicinske afdelinger, end når man behandles på apopleksiafsnittet.

- Jeg har oplyst til sygehusdirektionen, at forskellen ikke kunne henføres til forskelle i de patientpopulationer, der behandles på medicinsk afdeling henholdsvis apopleksiafsnittet. Eventuelle forskelligheder havde jeg nemlig taget højde for i min analyse.

- Jeg har overfor sygehusdirektionen fremhævet, at årsagen til at behandlingen på apopleksiafsnittet er så meget bedre, helt og holdent skyldes at behandlingsorganisationen på apopleksiafsnittet er anderledes og bedre end den, der kan etableres på en ikke-specialiseret afdeling. Og det kan man ikke korrigerer for ved tilsyn af neurologiske specialister.

- Jeg har derfor sagt til sygehusdirektionen, ligesom jeg har sagt offentligt, at de apopleksi patienter der indlægges og behandles på medicinske afdelinger (som f.eks. på (X) Amtssygehus) uvægerligt påføres en væsentlig forøget risiko for at dø af sygdommen.

- Jeg tillader mig som dokumentation at fremlægge de nyligt udkomne danske og europæiske guidelines på området. Jeg har selv været med til at forfatte begge guidelines. Det fremgår heraf, at patienter med apopleksi - med speciel henvisning til risikoen for at dø - bør indlægges og behandles på apopleksiafsnit.

- Jeg har ikke på noget tidspunkt offentligt rettet kritik mod mit eget sygehus. Jeg har derimod deltaget i en offentlig debat af almen interesse. At TV-2, med min direktions udtrykkelige godkendelse, illustrerer en problematik, som findes på mange danske hospitaler med et patientforløb på (X) Amtssygehus kan ikke betyde, at jeg skal modificere end sige ændre min opfattelse (som i øvrigt er fagligt velfunderet og alment accepteret).

- Jeg kan ikke se rimeligheden i, at jeg skal sætte mit navn under en pressemeddelelse indeholdende vurderinger og holdninger, som jeg ikke kan stå inde for. Jeg kan slet ikke se, at det er rimeligt, at sygehusdirektionen og sygehusdirektoratet formulerer hvad jeg skal udtale offentligt. Og jeg kan ikke se, at jeg skal presses til at ytre mig om en TV-udsendelse, som hverken jeg eller sygehusdirektion/direktorat har set.

- Jeg har fået sygehusdirektionens tilladelse til at lade mig interviewe i TV. Sygehusdirektionen kender endda mine synspunkter. Jeg føler det er umyndiggørende og ydmygende, at jeg, samme dag interviewet udsendes i TV, skal udsende en pressemeddelelse, hvori jeg både kritiserer den udsendelse jeg har været med i og samtidig udtrykker det stik modsatte af hvad jeg sagde i TV-interviewet. På den måde ville jeg for evigt være stemplet som utroværdig og uden rygrad.

Vedr.: Proceduren i forbindelse med TV-optagelserne /v. fhv. sygehusdirektør (D).

- Optagelserne er forløbet nøjagtigt, som det var aftalt med vicedirektør (A). Vicedirektøren vidste, og havde givet sin godkendelse til, at TV-holdet ventede på skadestuen til der kom en patient. Eftersom der godt kunne være langt mellem sådanne patienter, vidste han også godt, at jeg af gode grunde ikke kunne være til stede. Og proceduren har for øvrigt ikke givet anledning til problemer af nogen art. De medvirkende har endda været glade for at medvirke. Det er kun Sygehusdirektionen, der efterfølgende er utilfreds.

- Sygehusdirektionen begyndte dog først at endevende den optagelsesprocedure de selv havde godkendt, da jeg nægtede at ville medvirke ved pressemeddelelsen. Dette gik helt klart op for mig ved mødet med direktionen 2. november 2001. Da jeg fortalte dem om at vicedirektør (A) var fuldt informeret og havde givet sin tilladelse sagde sygehusdirektør (D): 'Jeg vil blæse på hvad (A) siger. Nu er bevisbyrden din'. Jeg blev klar over, at sygehusledelsen var ude på at 'finde noget på mig', således at jeg under alle omstændigheder ville kunne klandres for et eller andet. Det var for mig meget ubehageligt at erkende dette, og det var hovedgrunden til, at jeg indvilgede i at lade mig interviewe i TV-2 nyhederne om pressemeddelelsen. Jeg følte virkelig, at der

blev lagt op til at jeg skulle fyres - hvis ikke af den ene grund, så af den anden grund. Og så tænkte jeg, at det kun var ved at få kastet lys over sagen, at jeg kunne forsvare mig. I den forbindelse henviser jeg også til sygehusdirektionens sagsbehandling af den klagesag mod mig, som jeg også har bedt Ombudsmanden tage stilling til.

- Jeg har haft flere telefonsamtaler med vicedirektør (A) om TV-optagelserne. Jeg skal kun beklage og ærgre mig over, at jeg ikke kommunikerede skriftligt, men dengang havde jeg ikke fantasi til at forestille mig udviklingen i denne sag og mente i øvrigt at vicedirektørens tilsagn og tilladelse stod til troendes. Jeg henviser dog til min e-mail korrespondance med vicedirektør (A) hvori han giver udtryk for sin tilfredshed med bemærkningen 'Det lyder betryggende'.

- Hvis sygehusdirektionen i øvrigt havde haft mistanke om, at jeg havde foretaget mig noget som stred mod patientens eller de pårørendes ønsker, havde man da rigeligt tid til at få stoppet udsendelsen, som jo først blev sendt ca. 2 uger senere. Men som sagt, de medvirkende var glade for at være med.

- Amtssundhedsdirektør (B) skriver i sin irettesættelse af mig, at han ikke anfægter at sygehusdirektionen på forhånd havde givet tilladelse til Tv-produktionen. Derfor forekommer fhv. sygehusdirektør (D)'s redegørelse i øvrigt irrelevant.

- (D) udtaler sig på sygehusdirektionens vegne, men fratrådte foråret 2002."

Den 25. november 2004 afgav jeg min foreløbige redegørelse i sagen. Heraf fremgik følgende:

Ombudsmandens foreløbige udtalelse

"Det er almindeligt antaget at en offentligt ansat normalt skal udføre sit arbejde i overensstemmelse med ansættelsesmyndighedens interesser og aktivt medvirke til at realisere de opgaver, strategier og mål som ledelsen har fastlagt for sin virksomhed, også selv om disse tiltag ikke er udmøntet i mere præcise tjenestebefalinger. Se bl.a. Kaj Larsen mfl., Forvaltningsret, 2. udgave (2002), s. 189. Denne forpligtelse omfatter også de informationer som den ansatte som led i varetagelsen af sit arbejde afgiver over for offentligheden eller andre. Det gælder hvad enten information afgives af den ansatte på eget initiativ eller efter anmodning fra ledelsen. Ledelsen af en offentlig myndighed eller institution har således adgang til at afgøre om og i givet fald hvordan offentligheden skal informeres, og hvilke informationer der skal afgives. De ansatte har for så vidt ingen ytringsfrihed når de informerer som led i tjenesten.

Den ansatte skal dog reagere over for ulovlige ordrer mv. Hvis f.eks. den ansatte bliver bedt om at afgive en information over for offentligheden som han mener har et ulovligt (herunder fagligt uforsvarligt eller usandfærdigt) indhold, har den ansatte pligt til at reagere herimod efter de ulovbestemte regler om offentligt ansattes ret og pligt til at sige fra, f.eks. ved at henvende sig til sin nærmeste chef. Se nærmere herom i beretningen og indstillingen i den tjenstlige undersøgelse i Tamilsagen, afgivet den 14. november 1995, s. 53 f.

Når en offentligt ansat handler som privatperson - og dermed ikke som led i udførelsen af sit arbejde - kan hans arbejdsgiver i almindelighed ikke gribe ind over for den ansattes handlinger, heller ikke selv om de private handlinger måtte være generende for arbejdsgiveren. Det gælder også når den ansatte som privatperson udtaler sig over for offentligheden på en måde som kritiserer eller på anden måde generer arbejdsgiveren, jf. reglerne om offentligt ansattes ytringsfrihed. Se nærmere herom bl.a. Kaj Larsen mfl., Forvaltningsret, 2. udgave (2002), s. 180 ff.

I den konkrete sag kritiserede amtet i et brev af 16. april 2002 (O) for at han ikke i sin samlede håndtering af mediebetjeningen havde udvist tilfredsstillende loyalitet over for sygehusets bestræbelser på at give patienter med apopleksi en kvalificeret behandling, og for at han i forbindelse med et interview i TV2 den 11. november 2001 havde undladt at orientere sygehusdirektionen efter at interviewet havde fundet sted.

Under sagen er der navnlig fremhævet følgende forhold:

1. (O)'s afvisning af at medvirke til udsendelse af beredskabsmeddelelsen.
2. (O)'s udtalelser til TV2-nyhederne den 11. november 2001.
3. (O)'s udtalelser i TV2-udsendelsen den 12. november 2001.

1. (O)'s afvisning af at medvirke til udsendelse af beredskabspressemeddelelsen

Det fremgår af sagen at ledelsen i Københavns Amt ønskede at (O) som led i sit arbejde som administrerende overlæge på Neurologisk Afdeling på Amtssygehuset (X) eventuelt skulle udsende en pressemeddelelse med et nærmere angivet indhold.

Offentligt ansatte er ikke beskyttet af reglerne om ytringsfrihed når de bliver bedt om at informere som led i varetagelsen af deres arbejde, jf. ovenfor. Det gælder også når indholdet af det de ansatte bliver bedt om at udtale, helt eller delvis er i modstrid med deres personlige (private) opfattelser. At en ledelse fremsætter sådanne ønsker er derfor ikke i strid med reglerne om offentligt ansattes ytringsfrihed. Jeg henviser til at disse regler normalt kun beskytter de udtalelser som de ansatte afgiver som privatpersoner, dvs. uden at det er et led i varetagelsen af deres arbejde.

(O) afviste at medvirke til udsendelse af pressemeddelelsen da han ikke fagligt kunne stå inde for indholdet.

(O)'s afvisende reaktion kunne amtet efter min opfattelse ikke bebrejde ham. Når (O) mente at indholdet var fagligt uforvarligt eller uholdbart,

havde han både ret og pligt til at reagere. Jeg henviser herved til at en ansat skal reagere over for ulovlige ordrer mv., herunder en påtænkt information til offentligheden som den ansatte mener har et fagligt ufor- svarligt eller uholdbart indhold, jf. ovenfor.

(O) har anført at beredskabspressemeddelelsen i sin helhed fremtrådte som et dementi af det han havde sagt i tv-udsendelsen, og desuden indeholdt en negativ vurdering af udsendelsen selv om hverken (O) eller de som havde udfærdiget pressemeddelelsen, på det tidspunkt havde set den. (O) ønskede derfor ikke at medvirke til udsendelsen af den. Jeg forstår (O) sådan at det var hans oplevelse af forløbet at han blev under- lagt et utilbørligt pres med henblik på enten at medvirke til pressemedde- lelsen eller på anden måde erklære at 'på Amtssygehuset (X) var risiko- en for at dø af apopleksi - i modsætning til resten af landet - ikke større på medicinsk end på apopleksiafsnit'. Det er på denne baggrund at han mener at hans ytringsfrihed er blevet krænket i forbindelse med bered- skabspressemeddelelsen.

Amtssygehuset (X) og sygehusdirektøren for Københavns Amt har her- overfor hævdet at (O) ikke blev presset til at medvirke til udsendelsen af pressemeddelelsen. Det at han ikke ønskede at medvirke, havde udeluk- kende den konsekvens at meddelelsen ikke blev udsendt. Han blev ikke på anden måde anmodet om at komme med et dementi af det han havde udtalt i udsendelsen, men han blev anmodet om at fremkomme med en beskrivelse af det konkrete patientforløb i sin egenskab af administreren- de overlæge på afdelingen. Det er sygehusets og amtets opfattelse at han var forpligtet til at fremkomme med en sådan beskrivelse.

Der foreligger ikke i sagens akter referater af samtaler eller møder i for- bindelse med spørgsmålet om udsendelse af beredskabspressemedde- lelsen.

Ombudsmandsinstitutionen er ikke egnet til at afklare bevisspørgsmål fordi ombudsmanden i almindelighed ikke har mulighed for at afhøre vid- ner i sagen, men behandler klager på et skriftligt grundlag. Således er ombudsmanden ikke i stand til at vurdere hvad der er sket og blevet sagt på møder. Det vil sige at ombudsmanden som udgangspunkt ikke kan vurdere om myndighedens gengivelse af et mødes indhold er dækkende. En endelig konstatering af om (O) var udsat for et utilbørligt pres, eller hvad det var for en erklæring som myndighederne ville have ham til at udstede som alternativ til beredskabspressemeddelelsen, vil ikke kunne gennemføres inden for rammerne af min undersøgelse.

Under hensyn hertil og til at beredskabspressemeddelelsen ikke blev ud- sendt, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

2. (O)'s udtalelser til TV2-nyhederne den 11. november 2001

Det er amtets opfattelse at (O) i forbindelse med interviewet overtrådte amtets informationspolitik idet han ikke efter at interviewet havde fundet sted, informerede sygehusdirektionen herom.

Jeg har fra Københavns Amt modtaget et eksemplar af informationspolitikken *Information! Viden! Forståelse!, Informationspolitik og -strategi Københavns Amt*, maj 1996, 2. udgave, januar 1998. Heraf fremgår bl.a. følgende på s. 5:

'Principper

Københavns Amt arbejder i sin informationsindsats ud fra følgende overordnede principper som forudsætninger for at kunne leve op til de fastsatte visioner, politikker og mål:

...

Alle ledere har ret og pligt til at udtale sig om eget ansvarsområde

En organisation af Københavns Amts størrelse kan ikke nå målet om at blive oplevet som åben, ærlig og troværdig, hvis omverdenen (herunder pressen) møder modvilje, usikkerhed og tvivl, når den eftersøger information.

Det forventes derfor, at alle egentlige ledere er parate til - på amtets vegne - at udtale sig om sager, der vedrører eget ansvarsområde. Tilsvarende er lederne ansvarlige for at der formidles en korrekt og relevant information. Chefer på alle niveauer må skabe sikkerhed for, at en borger eller en journalist, der henvender sig, ikke afvises. Lederen skal derfor sikre, at der foreligger en lokal procedure for, hvem der udtaler sig i chefens fravær. Hvis man bliver spurgt om noget, man er usikker på, eller af andre grunde ikke ønsker at udtale sig om, skal henvendelsen sendes opad i systemet, så borgeren eller journalisten hurtigt bringes i kontakt med eller hurtigt ringes op af den, som i så fald kan og vil udtale sig.

Den interne informationspligt og princippet om, at medarbejdere/organisationen har første prioritet betyder, at man - hvis man har udtalt sig - straks skal underrette nærmeste overordnede chef og informationschefen, som har til opgave at sikre, at andre relevante medarbejdere og ledere kan blive orienteret/forberedt på en kommende omtale.'

Det er fast antaget at myndigheder ikke kan kræve at de ansatte indhenter tilladelse fra myndigheden til en påtænkt offentliggørelse af et privat indlæg i den offentlige debat. Et sådant krav ville være stridende mod censurforbuddet i grundlovens § 77. Se bl.a. Kaj Larsen mfl., Forvalt-

ningsret, 2. udgave (2002), s. 180-81. Ligeledes må det antages at en myndighed ikke kan kræve at blive orienteret hvis en medarbejder har haft kontakt til pressen og ikke ytret sig på myndighedens vegne, men som privatperson. Informationspolitikken for Københavns Amt må på den baggrund forstås sådan at pligten til at underrette nærmeste chef hvis man har udtalt sig til pressen, kun gælder hvis man har udtalt sig på myndighedens vegne.

(O)'s overtrædelse af retningslinjerne forudsætter således at de udtalelser som han afgav under interviewet, blev afgivet af ham som led i varetagelsen af hans arbejde og dermed på amtets vegne.

Jeg har fra Statsbiblioteket rekvireret det indslag fra TV2-nyhederne den 11. november 2001 hvor (O) blev interviewet om 'beredskabspressemeddelelsen'. (O)'s udtalelser i indslaget er refereret ovenfor. Det fremgår heraf at han udtalte sig om de nærmere omstændigheder i forbindelse med beredskabspressemeddelelsens udfærdigelse og det møde han var indkaldt til i den forbindelse. Interviewet drejede sig således ikke om en konkret sag på Amtssygehuset (X), men om (O)'s personlige personaleretlige situation.

Det er på den baggrund min foreløbige opfattelse at (O)'s udtalelser til TV2-nyhederne den 11. november 2001 utvivlsomt må anses for fremsat af ham som privatperson.

På den baggrund kan jeg ikke være enig med Københavns Amt i at (O) overtrådte informationspolitikken ved ikke efter at have afgivet interviewet til TV2-nyhederne at informere sygehusdirektionen herom.

3. (O)'s udtalelser i TV2-udsendelsen den 12. november 2001

I brevet af 16. april 2002 kritiserede amtet bl.a. (O) for at han ikke i sin samlede håndtering af mediebetjeningen havde udvist tilfredsstillende loyalitet. Det fremgår endvidere af sagen at Amtssygehuset (X) og sygehusdirektøren for Københavns Amt lagde til grund at (O) i udsendelsen udtalte sig i sin egenskab af administrerende overlæge på Amtssygehuset (X).

Sygehusdirektøren lagde i den forbindelse vægt på at (O) i udsendelsen præsenteredes som 'administrerende overlæge, dr. med, hjerneforsker', at (O)'s udtalelser i udsendelsen blev kædet direkte sammen med omtalen af det pågældende patientforløb, og at (O) i udsendelsen beskrev de konkrete forhold på Amtssygehuset (X). Amtssygehuset (X) har anført at (O) i foramtalen af programmet blev præsenteret som administrerende overlæge på sygehuset.

På den baggrund går jeg ud fra at amtets kritik af (O) er tjenstlig, dvs. rettet mod den måde som han gennem sin medvirken i tv-udsendelsen udførte sit arbejde på, og at amtet således ikke ved afgørelsen lagde til grund at (O) medvirkede i tv-udsendelsen som privatperson. I så fald er reglerne om offentligt ansattes ytringsfrihed uden betydning da de som nævnt kun beskytter den ansatte når denne udtaler sig som privatperson.

Flere forhold i sagen understøtter at (O)'s medvirken var tjenstlig. Jeg henviser navnlig til at (O) i ledelsens brev af 7. juni 2001 til TV2 blev omtalt som den ansvarlige person for projektet, og at (O) senere orienterede ledelsen om forløbet af projektet ved e-mail af 22. juni og brev af 29. oktober 2001. Hertil kommer at (O) flere gange under sagen har fremhævet at han havde ledelsens tilladelse til at medvirke i udsendelsen, og at amtets retningslinjer for information yderligere gav de enkelte ledere ret til (på amtets vegne) at udtale sig om sager der vedrører eget ansvarsområde. Amtets retningslinjer og ledelsens tilladelse er alene relevante ved udtalelser der afgives tjenstligt, jf. ovenfor.

På den baggrund kan det ikke give mig anledning til bemærkninger at amtet ved sin afgørelse i sagen lagde til grund at (O)'s medvirken i tv-udsendelsen den 12. november 2001 var tjenstlig.

Om amtet havde grundlag for kritik af (O)'s medierhåndtering i relation til tv-udsendelsen den 12. november 2001, må herefter vurderes på grundlag af amtets almindelige retningslinjer for lederes ret og pligt til at udtale sig om eget ansvarsområde (citeret ovenfor) og de yderligere retningslinjer som var fastsat i brevet af 7. juni 2001 (citeret ovenfor).

Det forhold at amtet havde fastsat nærmere retningslinjer for bl.a. de ansattes medvirken til projektet, kan ikke i sig selv give mig anledning til bemærkninger. Jeg henviser til at ledelsen af en offentlig myndighed eller institution på grundlag af ledelsesretten kan fastsætte nærmere retningslinjer for hvordan de ansatte skal udføre deres arbejde, herunder f.eks. med hensyn til medierhåndtering og tjenstlig afgivelse af udtalelser til medier.

Spørgsmålet er herefter om (O)'s udtalelser holdt sig inden for de rammer som amtet havde fastsat.

Københavns Amt anførte i brevet af 16. april 2002 til (O) at han i sin samlede håndtering af mediebetjeningen ikke havde udvist tilfredsstillende loyalitet over for sygehusets bestrebelser på at give patienter med apopleksi en kvalificeret behandling. Hans håndtering af mediebetjeningen kunne ifølge amtet have skabt unødvendig utryghed blandt patienterne i sygehusets optageområde.

Jeg forstår Amtssygehuset (X) og Københavns Amt således at myndighederne ikke er uenige i (O)'s udtalelser om at det generelt set er vigtigt at apopleksipatienter indlægges på et apopleksiafsnit. (O) udtaler sig ikke i udsendelsen om det konkrete patientforløb der bliver vist i udsendelsen, og dermed heller ikke om den faglige ansvarlighed af den behandling som den pågældende patient blev udsat for.

Amtssygehusets og Københavns Amts synspunkter om manglende loyalitet bygger, som jeg forstår det, på det forhold at (O)'s udtalelser i udsendelsen kædes sammen med det konkrete patientforløb.

Det er min foreløbige opfattelse at de generelle udtalelser (O) fremsatte i udsendelsen, selv om de kan opfattes som kritiske over for sundhedssystemet som sådan, ikke kan anses for at være i strid med de rammer som amtet havde fastsat. Det forhold at det fremgår at det konkrete patientforløb der beskrives, stammer fra Amtssygehuset (X) ændrer efter min mening ikke herpå. Jeg har herved bl.a. lagt vægt på at (O) ikke havde indflydelse på hvordan udsendelsen blev redigeret, og på at Amtssygehuset (X) på forhånd vidste hvad der var emnet for udsendelsen, og alligevel gav tilladelse til optagelser på sygehuset.

4. Amtets irettesættelse af (O) i brevet af 16. april 2002

Det fremgår af sagens akter at (O) i sin stilling som administrerende overlæge på Amtssygehuset (X) var ansat som tjenestemand i henhold til tjenstemandsregulativet for amtskommuner.

I brevet af 16. april 2002 påtalte sygehusdirektøren for Københavns Amt at (O) ved sin mediebetjening ikke havde udvist tilstrækkelig loyalitet over for sygehusets bestræbelser på at give patienter med apopleksi kvalificeret behandling, og at han i forbindelse med at han blev interviewet til TV2-nyhederne den 11. november 2001, overtrådte amtets informationspolitik. Amtet bad ham om fremover at have skærpet opmærksomhed omkring sin mediehandling og om fremover at overholde amtets informationspolitik.

(O) karakteriserer brevet som en skriftlig irettesættelse, mens sygehusdirektøren blot omtaler brevet som 'min skrivelse af 16. april 2002'.

Spørgsmålet er om brevets indhold er en irettesættelse i tjenstemandsregulativets forstand. Tjenstemandsregulativet indeholder i § 22 følgende bestemmelse:

'Som disciplinær straf for tjenstlig forseelse kan anvendes advarsel eller irettesættelse, bøde, der dog ikke må overstige ½ måneds løn, overførelse til andet arbejde eller andet arbejdssted eller til anden stilling inden for eller uden for ansættelsesområdet under kommunen, degradation - her-

under nedrykning med ét eller flere løntrin inden for samme lønramme - eller afsked. Bøde over 1/25 af månedslønnen og overførelse til andet arbejde kan ikke anvendes, inden forhør er afholdt i overensstemmelse med §§ 18-20, medmindre der foreligger en uforbeholden skriftlig tilståelse, i hvilken tjenestemanden vedgår de faktiske omstændigheder i det påsigtede forhold og erkender sig skyldig i en tjenesteforseelse. Overførelse til andet arbejdssted eller til anden stilling inden eller uden for ansættelsesområdet under amtskommunen, degradation eller afsked som straf for tjenesteforseelser kan, når forholdet ikke er fastslået ved dom, aldrig finde sted uden efter afholdt tjenstligt forhør. Ikendte bøder kan tilbageholdes i lønnen.'

En irettesættelse er som nævnt i bestemmelsen en disciplinær straf. Det er en betingelse for at ikende en tjenestemand en disciplinærstraf at han har gjort sig skyldig i en tjenesteforseelse, og at tjenesteforseelsen skal kunne tilregnes tjenestemanden som forsætlig eller uagtsom. Kernen i tjenesteforseelsen er et pligtstridigt forhold, og pligtforsømmelsen kan bestå i såvel tilsidesættelse af udtrykkelige retsfor skrifter som i tilsidesættelse af uskrevne retsgrundsætninger med hensyn til tjenstlige handle- og undladel sespligter hvis indholdet heraf kan fastlægges med rimelig sikkerhed. Med udgangspunkt i tjenestemand s lovens § 10 (regulativets § 10) antages der at foreligge en tjenesteforseelse hvis tjenestemanden ikke samvittighedsfuldt overholder de regler der gælder for hans stilling, eller ikke - såvel i som uden for tjenesten - viser sig værdig til den agtelse og tillid som stillingen kræver. De regler der gælder for tjenestemandens stilling, vedrører bl.a. hans loyalitetspligt. Se Jørgen Mathiassen, Forvaltningspersonellet, Tjenestemænd og overenskomstansatte, 2. udgave (2000), s. 202-203, og Kaj Larsen mfl., Forvaltningsret, 2. udgave (2002), s. 246.

Påtalen i brevet af 16. april 2002 blev, som nævnt, givet på grund af utilfredsstillende loyalitet og overtrædelse af nogle interne regler. Den blev givet på baggrund af en adfærd som Københavns Amt mente at kunne bebrejde (O). Det er på den baggrund min foreløbige opfattelse at påtalen måtte betegnes som en irettesættelse i tjenestemand s regulativets § 22's forstand. En sådan irettesættelse er en afgørelse i forvaltningslovens forstand, jf. bl.a. den sag der er gengivet i Folketingets Ombudsmand s beretning for 1993, s. 144 ff. De regler der gælder for sådanne afgørelsessager, skulle derfor iagttages.

Som nævnt ovenfor, mener jeg ikke at de udtalelser som (O) fremkom med i udsendelsen i TV2 den 12. november 2001, kunne betragtes som pligtstridige. Heller ikke ved hans øvrige mediehåndtering mener jeg at han gjorde sig skyldig i en tjenesteforseelse. Endelig er det, som også beskrevet ovenfor, min opfattelse at Københavns Amt ikke kunne kræve at blive orienteret om at han var blevet interviewet til TV2-nyhederne den

11. november 2001 idet han ikke udtalte sig på Københavns Amts eller Amtssygehuset (X)'s vegne.

På den baggrund mener jeg som min foreløbige opfattelse ikke at der var grundlag for at tildele (O) irettesættelsen.

Tjenestemandregulativets § 18 indeholder følgende bestemmelse:

‘En tjenestemand, der tjenstligt indberettes for en tjenesteforseelse eller et strafbart forhold, skal have udleveret en fremstilling af sagens faktiske omstændigheder og have adgang til at afgive en skriftlig udtalelse om fremstillingen. Tjenestemanden skal samtidig gøres bekendt med, at pågældende ikke har pligt til at udtale sig om fremstillingen.’

Herudover gælder om partshøring forvaltningslovens § 19 der lyder sådan:

‘§ 19. Kan en part i en sag ikke antages at være bekendt med, at myndigheden er i besiddelse af bestemte oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, må der ikke træffes afgørelse, før myndigheden har gjort parten bekendt med oplysningerne og givet denne lejlighed til at fremkomme med en udtalelse. Det gælder dog kun, hvis oplysningerne er til ugunst for den pågældende part og er af væsentlig betydning for sagens afgørelse. Myndigheden kan fastsætte en frist for afgivelsen af den nævnte udtalelse.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke, hvis

- 1) det efter oplysningernes karakter og sagens beskaffenhed må anses for ubetænkeligt at træffe afgørelse i sagen på det foreliggende grundlag,
- 2) udsættelse vil medføre overskridelse af en lovbestemt frist for sagens afgørelse,
- 3) partens interesse i, at sagens afgørelse udsættes, findes at burde vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, der taler imod en sådan udsættelse,
- 4) parten ikke har ret til aktindsigt efter reglerne i kapitel 4 med hensyn til de pågældende oplysninger,
- 5) den påtænkte afgørelse vil berøre en videre, ubestemt kreds af personer, virksomheder m.v., eller hvis forelæggelse af oplysningerne for parten i øvrigt vil være forbundet med væsentlige vanskeligheder, eller

6) der ved lov er fastsat særlige bestemmelser, der sikrer parten adgang til at gøre sig bekendt med grundlaget for den påtænkte afgørelse og til at afgive en udtalelse til sagen, inden afgørelsen træffes.

Stk. 3. Vedkommende minister kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte regler om, at nærmere angivne sagsområder, hvor bestemmelserne i stk. 2, nr. 1 eller 5, i almindelighed vil finde anvendelse, ikke skal være omfattet af bestemmelsen i stk. 1.'

Det er desuden antaget at forvaltningslovens § 19 i visse sager om uansøgt afskedigelse og i sager om anvendelse af disciplinære sanktioner over for en offentligt ansat suppleres af en ulovbestemt retsgrundsætning om partshøring ikke blot om sagens faktum, men også om sagens retlige grundlag. Den ulovbestemte pligt indebærer en pligt for myndigheden til - forinden der træffes afgørelse - i almindelighed at give den ansatte en redegørelse der efter omstændighederne bør være skriftlig, for myndighedens egen (foreløbige) opfattelse af sagen, herunder den retlige kvalifikation af faktum samt - for så vidt der i sagen måtte være bevismæssige spørgsmål - myndighedens bevismæssige vurdering. Der kan henvises til Højesterets dom, gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1999, s. 1337, Højesterets dom, gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2002, s. 1269, Jon Andersen og Elizabeth Bøggild Nielsen i U1999B, s. 25 f, og Kaj Larsen mfl., Forvaltningsret, 2. udgave (2002), s. 235 f.

Københavns Amt foretog ikke partshøring i overensstemmelse med den nævnte grundsætning inden amtet gav (O) irettesættelsen. Det mener jeg som min foreløbige opfattelse er kritisabelt.

Jeg har gjort Københavns Amt bekendt med min opfattelse. Jeg har samtidig skrevet til amtet at jeg er indstillet på at henstille til Københavns Amt at genoptage sagen vedrørende irettesættelsen med henblik på en fornyet vurdering i lyset af det jeg har anført.

5. Sammenfatning

Efter min foreløbige gennemgang af sagen er det min opfattelse at (O)'s udtalelser til TV2-nyhederne den 11. november 2001 må anses for fremsat af ham som privatperson. På den baggrund kan jeg ikke være enig med Københavns Amt i at (O) overtrådte amtets informationspolitik ved ikke efter at have afgivet interviewet til TV2-nyhederne at informere sygehusdirektionen herom.

Det kan efter min foreløbige gennemgang af sagen ikke give mig anledning til bemærkninger at Københavns Amt ved sin afgørelse i sagen lagde til grund at (O)'s medvirken i tv-udsendelsen i TV2 den 12. november 2001 var tjenstlig. Det er imidlertid min opfattelse at udtalelserne i ud-

sendelsen ikke var i strid med de rammer som amtet havde fastsat i sin informationspolitik og i brevet af 7. juni 2001 til TV2.

På den baggrund mener jeg ikke at der var grundlag for at tildele (O) den skriftlige irettesættelse som han blev tildelt i Københavns Amts brev af 16. april 2002. Det er desuden min foreløbige opfattelse at det er kritisabelt at Københavns Amt ikke foretog partshøring i overensstemmelse med retsgrundsætningen om ulovbestemt partshøring inden tildelingen af irettesættelsen.

Jeg er indstillet på at henstille til Københavns Amt at genoptage sagen vedrørende irettesættelsen med henblik på at genoverveje den i lyset af det som jeg har anført. Jeg har imidlertid anset det for mest korrekt at afgive udtalelsen i foreløbig form således at Københavns Amt og Amtssygehuset (X) kan få lejlighed til at kommentere det jeg har anført, inden jeg afgiver den endelige udtalelse.”

I udtalelse af 14. januar 2005 skrev Københavns Amt følgende:

“Københavns Amt har modtaget Deres foreløbige redegørelse vedrørende (O)'s klage til Dem over den irettesættelse han havde modtaget fra Københavns Amt i skrivelse af 16. april 2002.

Amtet har noteret sig følgende hovedpunkter i Deres foreløbige redegørelse:

- at (O)'s udtalelser til TV2 den 11. november 2001 må betragtes som personlige udtalelser og ikke som udtalelser afgivet i hans egenskab af medarbejder i Københavns Amt,
- at amtet kunne lægge til grund, at (O)'s medvirken i en udsendelse i TV2 den 12. november 2001 var tjenstlig,
- at (O)'s udtalelser i tv-udsendelsen den 12. november 2001 efter Deres opfattelse ikke var pligtstridige og at (O) efter Deres opfattelse ikke har gjort sig skyldig i tjenesteforseelser ved sin øvrige medie håndtering af sagen, idet (O) ikke overtrådte de rammer amtet havde fastsat for TV-optagelsen,
- at amtets skrivelse af 16. april 2002 til (O) må betragtes som en irettesættelse i tjenstemandsregulativets forstand, og
- at det er kritisabelt, at amtet ikke foretog partshøring af (O) inden amtet besluttede at tildele (O) en irettesættelse i skrivelse af 16. april 2002.

Da amtet ikke har haft til hensigt at give (O) en irettesættelse, kan det herved meddeles, at amtet har trukket skrивelsen af 16. april 2002 tilbage.”

Den 31. januar 2005 afgav jeg min endelige redegørelse i sagen.

Ombudsmandens endelige udtalelse

“Jeg kan i det hele henholde mig til det jeg har anført i min foreløbige redegørelse af 25. november 2004.

Det er således fortsat min opfattelse at:

1. (O)'s udtalelser til TV2-nyhederne den 11. november 2001 må anses for fremsat af ham som privatperson. På den baggrund kan jeg ikke være enig med Københavns Amt i at (O) overtrådte amtets informationspolitik ved ikke efter at have afgivet interviewet til TV2-nyhederne at informere sygehusdirektionen herom.

2. Det kan ikke give mig anledning til bemærkninger at Københavns Amt ved sin afgørelse i sagen lagde til grund at (O)'s medvirken i TV-udsendelsen i TV2 den 12. november 2001 var tjenstlig. Det er imidlertid min opfattelse at udtalelserne i udsendelsen ikke var i strid med de rammer som amtet havde fastsat i sin informationspolitik og i brevet af 7. juni 2001 til TV2.

3. På den baggrund mener jeg ikke at der var grundlag for at tildele (O) den skriftlige irettesættelse som han blev tildelt i Københavns Amts brev af 16. april 2002. Det er desuden min opfattelse at det er kritisabelt at Københavns Amt ikke foretog partshøring i overensstemmelse med retsgrundsætningen om ulovbestemt partshøring inden tildelingen af irettesættelsen.

Københavns Amt har i sin udtalelse af 14. januar 2005 anført at amtet har noteret sig hovedpunkterne i den foreløbige redegørelse. Da amtet ikke har haft til hensigt at give (O) en irettesættelse, meddeler amtet i udtalelsen at amtet trækker brevet af 16. april 2002 til (O) tilbage.

Jeg foretager mig på den baggrund ikke mere i sagen.”

NOTER: (*) FOB 1993, s. 144.